

บทที่ 2

กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในบทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน

บทไว้อาลัยผู้วายชนม์มีเนื้อหาเน้นการนำเสนออารมณ์ความรู้สึก ซึ่งเกิดจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก หรือผู้ที่เคารพนับถือ เพื่อเป็นการให้เกิดระลึก ประภาสคุณความดีของผู้วายชนม์ และปลอบประโลมใจแก่ญาติมิตรของผู้วายชนม์ (สมพร แพ่งพิพัฒน์, 2547 : 250) บทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน นำเสนอเนื้อหาอันเป็นประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้เขียนกับผู้วายชนม์หลากหลายแง่มุมในรูปความเรียง ประกอบด้วยโครงสร้างสำคัญ 4 ส่วน คือ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป โดยมีกลวิธีการนำเสนอด้วยลีลาเฉพาะตน ดังนี้

การตั้งชื่อเรื่อง

ชื่อเรื่องเป็นส่วนประกอบแรกของความเรียงที่ผ่านสายตาผู้อ่าน โดยบอกแนวทางเนื้อหาและจำกัดขอบเขตของเรื่องให้ผู้อ่านทราบ (สิริวรรณ นันทจินทุล, 2548 : 128) ชื่อเรื่องต้องครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด สอดคล้อง และตรงประเด็นกับเรื่องที่น่าเสนอ มีหลักการสร้างความดึงดูดใจด้วยการใช้คำหรือภาษาที่สร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน (ปาริชาติ รัตนบรรณสกุล, 2548 : 77) ชื่อเรื่องที่ดีย่อมมีส่วนช่วยให้เรื่องน่าสนใจ เมื่อศึกษาบทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน พบว่า มีการตั้งชื่อเรื่องหลายลักษณะ ได้แก่ ใช้ชื่อบุคคลสำคัญในเรื่อง ใช้คำแสดงความรู้สึก และใช้ข้อความที่ชี้ประเด็นความคิดหลักของเรื่อง

1. ใช้ชื่อบุคคลสำคัญในเรื่อง

ในบทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน มีการตั้งชื่อเรื่อง โดยใช้ชื่อบุคคลสำคัญที่ผู้เขียนกล่าวถึงในเนื้อเรื่อง มีคำประกอบหน้าชื่อแสดงความรู้สึกที่มีต่อผู้วายชนม์ และคำประกอบหน้าชื่อใช้เรียกขานผู้วายชนม์ ดังนี้

1.1 คำประกอบหน้าชื่อแสดงความรู้สึกอาลัยอาวรณ์

ในบทไว้อาลัยวิฑูร กวชะปาณิก ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องด้วยชื่อและนามสกุลของผู้วายชนม์ ประกอบกับคำแสดงความรู้สึกอาลัยอาวรณ์นำหน้าชื่อ

อาลัยวิฑูร กวชะปาณิก (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2534 : 107)

ผู้เขียนใช้ชื่อนามสกุลผู้วายชนม์ คือวิฑูร กวชะปามิก เป็นชื่อเรื่อง ประกอบด้วยคำ แสดงความรู้สึก คือคำว่า“อาลัย”มีความหมายว่า ห่วงใย ระลึกถึงด้วยความเสียดาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539 : 944) นอกจากผู้เขียนใช้คำดังกล่าวเพื่อบ่งบอกความรู้สึกของคน ที่ทั้ง รัก ผูกพัน ระลึกถึงด้วยความเสียดาย และเสียดใจในการจากไปของผู้วายชนม์แล้ว ยังสื่อถึง ความรู้สึกร่วมของบุคคลใกล้ชิดอื่น ๆ ที่มีต่อผู้วายชนม์ด้วย การตั้งชื่อเรื่องในลักษณะนี้ชวนให้ผู้อ่าน สนใจติดตามเนื้อเรื่องต่อไป เพื่อจะได้ทราบว่า ผู้วายชนม์มีอุปนิสัยใจคอและคุณลักษณะเช่นใด บุคคลใกล้ชิดจึงรู้สึกอาลัยอาวรณ์

ในส่วนของบทไว้อาลัยสมภพ ไพโรธมภ์ ผู้เขียนใช้ชื่อผู้วายชนม์ โดยไม่มีนามสกุล เป็นชื่อเรื่อง และมีคำแสดงความรู้สึกนำหน้าชื่อ ดังนี้

คิดถึงสมภพ (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2542 : 175)

ชื่อเรื่องดังกล่าวประกอบด้วยคำว่า“คิดถึง” ซึ่งเป็นคำแสดงความรู้สึกที่ผู้เขียนมีต่อ ผู้วายชนม์ตามด้วยชื่อผู้วายชนม์ คือสมภพ บ่งบอกให้ทราบว่า บุคคลที่ผู้เขียนจะเขียนไว้อาลัยนี้ คือบุคคลที่ผู้เขียนสนิทสนมคุ้นเคยเป็นอย่างดี และกระตุ้นให้ผู้อ่านใคร่รู้ว่า ผู้เขียนสนิทสนมกับ สมภพ ไพโรธมภ์ ในแง่มุมใด

ชื่อเรื่องใช้ชื่อผู้วายชนม์ โดยมีคำประกอบหน้าชื่อแสดงความรู้สึกอาลัยอาวรณ์นี้ ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมกับผู้เขียน และสนใจติดตามอ่านเนื้อเรื่องว่า ผู้เขียนจะขยายความรู้สึก ดังกล่าวที่มีต่อผู้วายชนม์อย่างไร

1.2 คำประกอบหน้าชื่อใช้คำเรียกขานแสดงความเคารพนับถือ

นอกจากผู้เขียนจะตั้งชื่อเรื่องด้วยการใช้ชื่อบุคคลสำคัญ โดยมีคำนำหน้าชื่อแสดง ความรู้สึกแล้ว ยังใช้คำเรียกขานประกอบหน้าชื่อที่สื่อถึงความเคารพนับถือ ซึ่งผู้เขียนมีต่อ ผู้วายชนม์ ดังนี้

ในบทไว้อาลัยมนตรี ตราโมท ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่อง โดยใช้ชื่อนามสกุลผู้วายชนม์ และ มีคำเรียกขานแสดงการยกย่องประกอบหน้าชื่อว่า

คุณครูมนตรี ตราโมท (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2527-2538 :133)

คำว่า“คุณ” คือคำที่ใช้เรียกนำหน้าบุคคล เพื่อแสดงความยกย่องประกอบกับคำว่า“ครู” หมายถึง ผู้สั่งสอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539 : 189-190) แสดงให้เห็นว่า มนตรี ตราโมท

คือ บุคคลที่ควรแก่การยกย่องในฐานะผู้สร้างคุณงามความดีให้แก่สังคม โดยเป็นทั้งผู้สั่งสอนและ
ผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์ ชื่อเรื่องลักษณะนี้ยังช่วยให้ผู้อ่านทราบว่า บุคคลสำคัญที่ผู้เขียนจะกล่าวถึง
คือใคร และควรแก่การยกย่องในฐานะใด

ในบทไว้อาลัยประยูร อุสุชาฎะ ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องด้วยกลวิธีเช่นเดียวกันนี้ว่า

ท่านอาจารย์บูร (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2538-2544 : 218)

ชื่อเรื่องดังกล่าวประกอบด้วยคำนำหน้าชื่อสองคำ คือคำว่า“ท่าน” กับคำว่า
“อาจารย์” คำว่า“ท่าน” เป็นคำที่ใช้หน้าชื่อบรรดาศักดิ์หรือตำแหน่ง เพื่อแสดงความยกย่อง
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2539 : 524) ประกอบกับคำว่า“อาจารย์” แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่จะเขียนถึงใน
บทไว้อาลัยนี้ คือผู้อาวุโส ที่ผู้เขียนให้การยกย่องว่าเป็นครูผู้ประสพวิชา การใช้ชื่อผู้วายชนม์สั้น ๆ
ว่า“บูร” สื่อถึงความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้วายชนม์ และบ่งบอกว่า ประยูร อุสุชาฎะ คือ บุคคลที่ไม่
ถือตน เป็นกันเอง“ท่านอาจารย์บูร” จึงเป็นชื่อเรื่องที่กระตุ้นให้ออกค้นหาว่า ผู้เขียนในฐานะศิษย์
ผู้หนึ่งมีความคุ้นเคยสนิทสนมกับประยูร อุสุชาฎะ จะเขียนไว้อาลัยประยูร อุสุชาฎะ ผู้เป็นอาจารย์ใน
ลักษณะใด

ในบทไว้อาลัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องด้วยชื่อที่เป็นคำสั้น ๆ
เรียกขานผู้วายชนม์ และมีคำนำหน้าชื่ออันแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนเคารพนับถือผู้วายชนม์ในฐานะ
เดียวกับญาติผู้ใหญ่ ดังนี้

น้ำชาติ (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2514 : 163)

คำว่า“น้ำ” บ่งบอกว่า ผู้เขียนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้วายชนม์เหมือนญาติ เป็น
ที่น่าสังเกตว่า สื่อมวลชนมักจะใช้คำเรียกขานพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เช่นเดียวกับผู้เขียนว่า
“น้ำชาติ” คำเรียกขานดังกล่าวจึงอาจสื่อให้เห็นบุคลิกหรือการวางตนของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
ว่าเป็นบุคคลที่มีความเป็นกันเอง และไม่ถือตนกับสื่อมวลชน การตั้งชื่อเรื่องดังกล่าวจึงจงใจให้
ติดตามอ่านว่าพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้เขียนในฐานะบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์ในลักษณะใด

นอกจากนี้ ในบทไว้อาลัยเสริมศรี เอกชัย ผู้เขียนยังตั้งชื่อเรื่องด้วยชื่อสั้น ๆ ของ
ผู้วายชนม์ ประกอบด้วยคำเรียกขานที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนเคารพนับถือผู้วายชนม์เป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

แม่เสริม (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2541 : 158)

ผู้เขียนใช้คำว่า“เสริม”ตัดมาจากชื่อผู้วายชนม์ คือ“เสริมศรี”ประกอบกับคำเรียกขาน นำหน้าชื่อว่า“แม่” ชื่อเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้วายชนม์ คือ ผู้ที่ผู้เขียนเคารพนับถือเสมือน เป็นมารดา จึงน่าสนใจว่าเสริมศรี เอกชัย มีคุณสมบัติและใกล้ชิดกับผู้เขียนอย่างไร เหตุใดผู้เขียนจึง เคารพนับถือและยกย่องว่า เป็นเสมือนมารดาอีกคนหนึ่งของผู้เขียน

ในบทไว้อาลัยสุภุม บุนปาน ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องด้วยสรรพนามที่เรียกขาน ผู้วายชนม์ในฐานะพี่ชาย โดยมีคำเรียกขานนำหน้าชื่อที่แสดงให้เห็นความผูกพันใกล้ชิด แต่เปี่ยม ด้วยความเคารพนับถือที่ผู้เขียนมีต่อผู้วายชนม์ว่า

ไอ้เฮีย (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2530 : 93)

คำว่า“เฮีย” เป็นคำที่ใช้เรียกขานพี่ชายในภาษาจีน (มดิชน, 2547 : 998) แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่ผู้เขียนจะเขียน ไว้อาลัย คือผู้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะพี่ชาย หรือเป็นบุคคลที่ผู้เขียน ให้ความเคารพนับถือเหมือนพี่ชาย ผู้เขียนใช้คำว่า“ไอ้” หน้าคำว่า“เฮีย” เพื่อบ่งบอกว่า นอกจาก ผู้เขียนจะผูกพันกับสุภุม บุนปาน ในฐานะพี่น้องร่วมสายโลหิตแล้ว ยังคุ้นเคยสนิทสนมกันเสมือน เพื่อน นอกจากนี้ ชื่อเรื่อง“ไอ้เฮีย” ยังบ่งชี้ขอบเขตของเนื้อเรื่องว่า ผู้เขียนจะกล่าวถึงเรื่องราวที่ แสดงให้เห็นบุคลิกลักษณะและตัวตนของผู้วายชนม์จากมุมมองของผู้เป็นน้อง

สังเกตได้ว่า การตั้งชื่อเรื่องลักษณะนี้ แม้ผู้เขียนจะใช้คำเรียกขานนำหน้าชื่อ ที่แสดง ให้เห็นว่า ผู้วายชนม์เป็นบุคคลที่ผู้เขียนให้ความเคารพนับถือ อันบ่งบอกว่า ผู้วายชนม์มีวิญญูติและ คุณวุฒิที่อาวุโสกว่าผู้เขียน แต่ผู้เขียนใช้ชื่อผู้วายชนม์เพียงสั้น ๆ ซ้ำได้ว่า ผู้วายชนม์มีความเป็น กันเอง ไม่ถือตน และยังคงแสดงให้เห็นความคุ้นเคยใกล้ชิดกันของผู้เขียนกับผู้วายชนม์ด้วย

การตั้งชื่อเรื่อง โดยใช้ชื่อผู้วายชนม์ และมีคำประกอบหน้าชื่อแสดงความรู้สึก อาลัยอาวรณ์ ตลอดจนคำเรียกขานแสดงความเคารพนับถือ เป็นกลวิธีที่น่าสนใจ คือกล่าวถึง ผู้วายชนม์ด้วยคำสั้น ๆ กระชับ และยังคงแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก ซึ่ง แตกต่างกันของบุคคลแต่ละคน

2. ใช้คำแสดงความรู้สึก

การตั้งชื่อเรื่องโดยใช้คำแสดงความรู้สึก ผู้เขียนใช้คำหรือข้อความแสดงความรู้สึก ซึ่งมีต่อบุคคลที่จะกล่าวถึงในเรื่อง ดังในบทไว้อาลัยสุภา ศิริमानนท์ ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องว่า

พจนานัลย (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2529 : 81)

คำว่า“พจนานัลย”มาจากคำว่า“พจน”สนธิกับคำว่า“อานัลย” “พจน”หมายถึง การเปล่งวาจา การพูด คำพูด ถ้อยคำ ส่วน“อานัลย”หมายถึง ห่วงใย พัวพัน ระลึกถึงด้วยความเสียดาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 602-1366) พจนานัลย จึงมีความหมายว่า ถ้อยคำที่บุคคลหนึ่งกล่าวถึงอีก บุคคลหนึ่งด้วยความผูกพันและระลึกถึงด้วยความเสียดาย อีกทั้งยังชี้ขอบเขตในส่วนของเนื้อเรื่อง ว่า จะแสดงถึงเหตุแห่งความรักความผูกพันที่ผู้เขียนมีต่อบุคคลดังกล่าว

ในบทไว้อาลัยกำพล วัชรพล ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องว่า

ด้วยความเคารพรัก (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2540 : 149)

ชื่อเรื่องดังกล่าวประกอบด้วยคำแสดงความรู้สึก คือ คำว่า“เคารพ”และ“รัก” คำว่า“เคารพ”แสดงให้เห็นว่า บุคคลดังกล่าวเป็นผู้อาวุโส มีตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ มากกว่าผู้เขียน คำว่า“รัก” สื่อว่าเป็นผู้ที่ผู้เขียนผูกพันใกล้ชิด “ด้วยความเคารพรัก” จึงเป็นชื่อเรื่อง ที่ชวนให้สนใจใคร่รู้ว่า บุคคลที่ผู้เขียนจะเขียนถึงมีความผูกพันใกล้ชิดกับผู้เขียนในแง่มุมใด

ในบทไว้อาลัยมานิตย์ นิศยงค์ ผู้เขียนใช้คำที่แสดงความรู้สึกของตนและคนใกล้ชิด ผู้วายชนม์ด้วยการตั้งชื่อเรื่องว่า

ด้วยรักและระลึกถึง (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2544 : 247)

คำว่า“รัก” และ“ระลึกถึง” นอกจากจะแสดงให้เห็นว่า บุคคลที่ผู้เขียนเขียนถึงได้ สร้างความประทับใจ จนทำให้ผู้เขียนเกิดความรักแล้ว ผู้เขียนกับบุคคลดังกล่าวยังมีประสบการณ์ ชีวิตร่วมกันเป็นเวลานาน จึงทำให้ผู้เขียนเกิดความผูกพันและระลึกถึงช่วงเวลาอันตรึงใจนั้น

ชื่อเรื่องใช้คำแสดงความรู้สึกที่มีต่อผู้วายชนม์ดังกล่าว ช่วยสื่ออารมณ์ให้ผู้อ่าน คล้อยตาม เกิดการรำลึกถึงผู้วายชนม์ด้วยความรัก ความผูกพัน และซาบซึ้ง

3. ใช้ข้อความที่ชี้ประเด็นความคิดหลักของเรื่อง

ชื่อเรื่องใช้ข้อความที่ชี้ประเด็นความคิดหลักของเรื่อง คือการนำสาระสำคัญของ เรื่องมาสรุปเป็นประโยค หรือข้อความสั้น ๆ ตั้งเป็นชื่อเรื่อง วิธีการนี้ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจประเด็น ความคิดหลักของเรื่องได้ไม่ยาก เพราะสอดคล้องสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง (พุทธภูมิ สุวรรณเวช, 2536 : 80)

ในบทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องด้วยการใช้ข้อความที่ชี้ประเด็นความคิดหลักของเรื่อง ดังนี้

คำยินยอม (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2522 : 34)

ชื่อเรื่องข้างต้นชี้ให้เห็นประเด็นความคิดหลักของเรื่องว่า กล่าวถึงความคิดเห็นของบุคคลหนึ่งที่แสดงการยินยอมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นั่นคือ คำกล่าวของผู้เขียนที่สนับสนุนและยินยอมให้ความช่วยเหลือตามคำร้องขอของสุกุม บุนปาน พี่ชาย ซึ่งต้องการให้ผู้เขียนพิมพ์หนังสือไว้อาลัยสละ ชาติพันธ์ มารดาของภรรยา เพื่อมอบให้ผู้มาร่วมในงานฌาปนกิจศพ โดยแสดงความเห็นว่า **“การพิมพ์หนังสือแจกงานศพเป็นธรรมเนียมนิยมที่ดี เพื่อแสดงกตัญญูกตเวทิตาของผู้มีชีวิตอยู่ต่อผู้ล่วงลับไปแล้ว”**

ในบทไว้อาลัยวิเชียร ภูเจริญยศ ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องว่า

โลกนี้ยุติธรรม (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2525 : 37)

คำว่า **“ยุติธรรม”** หมายถึง ความเที่ยงธรรม ไม่เอนเอียงเข้าข้างใดข้างหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 911-1043) บ่งชี้ให้เห็นเนื้อความสำคัญของเรื่องว่า นอกจากผู้เขียนจะเขียนข้อความไว้อาลัยและยกย่องบุคคลที่จะเขียนถึงแล้ว ยังแสดงทรรศนะต่อการปฏิบัติตนของผู้วายชนม์ในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างเที่ยงธรรม ไม่เอนเอียงเข้าข้างใดข้างหนึ่ง เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงคุณลักษณะอันดีงามดังกล่าว **“โลกนี้ยุติธรรม”** จึงเป็นชื่อเรื่องที่ชวนให้ติดตามว่า ประเด็นสำคัญดังกล่าวเกี่ยวข้องกับบุคคลที่จะเขียนถึงอย่างไร

นอกจากนี้ ในบทไว้อาลัยชูศรี บุนปาน ผู้เขียนยังตั้งชื่อเรื่องด้วยข้อความที่ชี้ประเด็นความคิดหลักของเรื่องว่า

ความทรงจำของลูก ๆ (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2526 : 44)

ชื่อเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นใจความสำคัญว่า ผู้เขียนกล่าวถึงความรักความผูกพันของบุคคลในครอบครัวหนึ่ง คือ **“ลูก ๆ”** มีต่อบิดามารดาที่ล่วงลับไปแล้ว โดยกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากติดตามอ่านในส่วนเนื้อเรื่อง เพื่อจะได้รับรู้ว่า ความทรงจำของลูก ๆ ที่มีต่อบุพการี คือ เรื่องราวใดเหตุใดจึงประทับอยู่ในความทรงจำ อีกทั้งยังทราบขอบเขตของเรื่องว่า จะเป็นไปในทิศทางใด

ชื่อเรื่อง ใช้ข้อความที่ชี้ประเด็นความคิดหลักเป็นอีกกลวิธีที่มีความน่าสนใจ นอกจากทำให้ผู้อ่านทราบขอบเขตทิศทางของเรื่องแล้ว ยังช่วยเกิดความเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นด้วย

กล่าวได้ว่า ขรรค์ชัย บุนปาน ใช้กลวิธีในการตั้งชื่อเรื่องอย่างน่าสนใจ ทั้งชื่อเรื่อง ใช้ชื่อบุคคลสำคัญในเรื่องที่มีคำประกอบหน้าชื่อแสดงความอาลัยอาวรณ์ ความเคารพนับถือ และชื่อเรื่องใช้คำหรือข้อความแสดงความรู้สึก ล้วนสื่ออารมณ์และกระตุ้นความรู้สึกของผู้อ่านให้คล้อยตาม เกิดการรำลึกถึงผู้วายชนม์ ตลอดจนชื่อเรื่องใช้ข้อความที่ชี้ประเด็นความคิดหลักของเรื่อง ช่วยให้คาดเดาเหตุการณ์และทราบขอบเขตทิศทางของเรื่อง จูงใจให้ผู้อ่านติดตามเนื้อเรื่องว่า ตรงตามการคาดเดาหรือไม่ อย่างไร

การเขียนความนำ

ความนำเป็นส่วนเปิดเรื่องที่จะนำเข้าสู่เนื้อเรื่อง เพื่อเกริ่นนำให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวที่จะนำเสนอ หรือเจตนาของผู้เขียน หรือขอบเขตของเรื่อง ความนำยังเป็นส่วนเร้าความสนใจของผู้อ่านให้อยากติดตามเนื้อเรื่องต่อไป (สิริวรรณ นันทจินทุละ, 2543 : 124) การศึกษาบทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน พบว่า ขรรค์ชัยนำเสนอความนำที่จูงใจให้ผู้อ่านใคร่รู้ในส่วนเนื้อเรื่องหลายลักษณะ ได้แก่ การใช้โคลงกระทู้ การทำความ การอ้างอิงประสบการณ์ของผู้เขียน หรือบุคคลอื่นที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และการอ้างอิงเอกสารหรือข้อมูล

1. ใช้โคลงกระทู้

การใช้โคลงกระทู้เป็นกลวิธีเด่นที่สุดในการเขียนความนำในบทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน เนื่องจากผู้เขียนใช้ความนำลักษณะนี้มากที่สุด โดยนำชื่อสกุลของผู้วายชนม์มาเป็นคำกระทู้แล้วขยายความให้เห็นลักษณะเด่นของผู้วายชนม์ ก่อนจะให้รายละเอียดในส่วนเนื้อเรื่อง เช่น ในบทไว้อาลัยป๊วย อิงภากร เรื่อง “ถล่มซง” มีการใช้โคลงกระทู้ในส่วนความนำว่า

ป๊วย พูนพลังโลกให้	แข็งขัน
อิง ส่องสีทองประชัน	เชิดสู้
ภายิตหนึ่งเดียว “สัน	ติประชา ธรรม” พ่อ

กร ฌียกิจฝากผู้

ระลึกพร้อมถนอมทาง ฯ

(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2529 :79)

ผู้เขียนเกริ่นนำด้วยโคลงกระทู้ 1 บท โดยใช้ชื่อสกุลป่วย อังภากร ผู้วายชนม์ เป็นกระทู้ โคลงกระทู้ดังกล่าวมีเนื้อความยกย่องป่วย อังภากร ว่าเป็นผู้ชี้แนะให้สังคมมีความแข็งแกร่ง โดยยึดหลักสันติประชาธรรมอันเป็นกิจสำคัญ ที่ผู้วายชนม์ฝากไว้แก่แผ่นดิน เนื้อหาของโคลงบ่งชี้ว่า ป่วย อังภากร คือผู้มีสติปัญญาฉลาดหลักแหลม มีภาวะผู้นำ รับผิดชอบ จิตใจแข็งแกร่ง อดทน เป็นนักต่อสู้ และเสียสละ

ในบทไว้อาลัยวิthur กวชะปาณิก เรื่อง “อาลัยวิthur กวชะปาณิก” ผู้เขียนยังนำเสนอความนำด้วยโคลงกระทู้ว่า

วิthur นิเทศตั้ง

มโนตรง

กวชะ เหล่าคำรง

ชีพด้วย

ปา พจน์ “หลักเพชร” จง

ขจัดออย

ณิก ธรรมเทิดตราบม้วย

บม้วยสู้อธรรม

(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2534 :107)

ผู้เขียนเกริ่นนำด้วยโคลงกระทู้ 1 บท โดยใช้ชื่อสกุลวิthur กวชะปาณิก ผู้วายชนม์ เป็นกระทู้ มีเนื้อความกล่าวยกย่องวิthur กวชะปาณิก ว่าเป็นผู้ดำรงตนในอาชีพสื่อมวลชนด้วยความซื่อตรง รั้งשררค้บทควม วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของผู้ทรงอิทธิพลอย่างกล้าหาญ คำว่า “นิเทศ” หมายถึง งานด้านสื่อสารมวลชน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 448) เชื่อมโยงกับเนื้อความในบาทสุดท้ายของโคลง ที่ยกย่องความกล้าหาญของวิthur กวชะปาณิก ว่าเป็นผู้มีจิตวิญญาณของนักสื่อมวลชนอย่างแท้จริง คือกล้าเปิดโปง แสดงให้เห็นความอยุติธรรมในสังคม เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบดำเนินการแก้ไข จรรโลงความถูกต้องให้เกิดขึ้นในสังคม

ในบทไว้อาลัยเป็รื่อง เปลี่ยนสายสืบ เรื่อง “พีเป็รื่อง” ผู้เขียนยังเริ่มต้นด้วยโคลงกระทู้ 1 บท ดังนี้

เป็รื่อง ปราคฉลาดลึกรู้

อารมณ์ขัน

เปลี่ยน สู่สิ่งสามัญ

มุ่งสร้าง

สาย ศิลปะคือขวัญ

คลังองชีพ

สืบ โลกมิให้ร้าง

แหล่งเลี้ยงศิลปิน

(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2543 : 202)

โคลงกระทู้ดังกล่าวใช้ชื่อสกุลเปรื่อง เปลี่ยนสายสืบ ผู้วางชนม์เป็นกระทู้ โดยมีเนื้อความกล่าวยกย่องเปรื่อง เปลี่ยนสายสืบ เป็นผู้ฉลาดหลักแหลมและมีอารมณ์ขัน ทั้งยังเป็นศิลปินที่ดำรงชีพด้วยการสร้างสรรค์งานศิลปะ ความน่าลักษณะดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านรับรู้คุณสมบัติสำคัญของบุคคลที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงในเนื้อเรื่องอย่างย่อ ๆ โดยกระตุ้นให้ติดตามอ่านต่อไปในรายละเอียดของส่วนเนื้อเรื่อง

ผู้เขียนใช้โคลงกระทู้ในการเกริ่นนำมากกว่ากลวิธีอื่น ๆ โดยมีชื่อสกุลผู้วางชนม์เป็นคำกระทู้และขยายเนื้อความให้เห็นคุณลักษณะเด่นของผู้วางชนม์ จึงกระตุ้นให้ติดตามอ่านส่วนของเนื้อเรื่อง เพื่อทราบรายละเอียดในคุณสมบัติอันน่ายกย่องดังกล่าวของผู้วางชนม์

2. ใช้การทำความ

การใช้คำนำด้วยการทำความ คือการเกริ่นนำ โดยทำความให้ผู้อ่านทราบความเป็นมาของเรื่องราว หรือบุคคลสำคัญที่กล่าวถึงในเนื้อเรื่อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้อ่านได้รับรู้อย่างย่อ ๆ ก่อนจะรู้รายละเอียดในส่วนเนื้อเรื่อง การใช้คำนำลักษณะนี้จึงช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้รวดเร็วขึ้น ขรรค์ชัย บุนปาน ได้ใช้กลวิธีนี้ในการเขียนความนำ โดยเกริ่นนำด้วยการทำความให้เห็นความเป็นมาสั้น ๆ เกี่ยวกับชีวิตผู้วางชนม์ให้ผู้อ่านได้เข้าใจ ก่อนจะบอกเล่ารายละเอียดในส่วนของเนื้อเรื่อง เช่น ในบทไว้อาลัยชูศรี บุนปาน มารดาของผู้เขียนเรื่อง “ความทรงจำของลูก ๆ” ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการเกริ่นนำถึงพื้นเพเดิมของชูศรี บุนปาน ว่า

แม่เป็นผู้หญิงชาวบ้านธรรมดา พื้นเพเดิมอยู่บ้านต้นสำโรง
จังหวัดนครปฐม แต่ก่อนมีสถานีรถไฟเล็ก ๆ ริมทางแห่งหนึ่งก่อนถึงสถานี
ตัวเมือง....(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2526 : 44)

ความนำดังกล่าวเริ่มต้นด้วยการทำความสั้น ๆ ถึงภูมิหลังของชูศรี บุนปาน ผู้วางชนม์ ว่าเกิดและเติบโต ณ บ้านต้นสำโรง จังหวัดนครปฐม คำว่า “แม่” เชื่อมโยงกับเนื้อความในส่วนความนำ แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนเขียนบทความที่เป็นเรื่องราวของมารดาผู้เขียน ข้อความ “แม่เป็นผู้หญิงชาวบ้านธรรมดา” สื่อถึงฐานะทางครอบครัว เชื่อมโยงให้เห็นฐานะของชูศรี บุนปาน ว่าไม่ได้มีฐานะร่ำรวยแต่อย่างใด ความน่าลักษณะนี้ช่วยให้ผู้อ่านรู้ขอบเขตเนื้อหา

ของเรื่อง และเกิดความสนใจใคร่รู้ต่อไปว่า ผู้หญิงชาวบ้านธรรมดาคนหนึ่ง ซึ่งเกิดและเติบโตใน ตำบลเล็ก ๆ ของจังหวัดนครปฐม ได้อบรมเลี้ยงดูบุตรธิดาอย่างไร จึงทำให้สมาชิกในครอบครัว เจริญเติบโตและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังทำความถึงที่มาของเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่จะกล่าวถึงใน เนื้อเรื่อง ดังในบทไว้อาลัยอากร สุนทรະภูถ เรื่อง “แต่อากร”

คุณอากร สุนทรະภูถ อดีตพัยคณ์รายวัยรุ่นแห่งอาณาจักร
อิมพีเรียล รุดคค์จากห้องทรายสมุยมาร่วมสังฆกรรมกับผมคืนหนึ่งที่ริม
แม่น้ำท่าจีน สุพรรณบุรี...(ขรรค์ชัย นุนปาน, 2541-2542 : 44)

ผู้เขียนเกริ่นนำด้วยการทำความสั้น ๆ ว่า อากร สุนทรະภูถ มาร่วมพูดคุยกับผู้เขียน ในคืนหนึ่งที่ริมแม่น้ำท่าจีน จังหวัดสุพรรณบุรี อันเป็นที่มาของการสนทนากันระหว่างผู้เขียนกับ อากร สุนทรະภูถ ผู้ชายขมข้ม ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวไว้ในเนื้อเรื่อง คำว่า “พัยคณ์” หมายถึง เสือโคร่ง “อดีตพัยคณ์รายวัยรุ่นแห่งอาณาจักรอิมพีเรียล” จึงสื่อได้ว่า ในอดีตเมื่อครั้งยังหนุ่ม อากร สุนทรະภูถ เป็นบุคคลที่น่าเกรงขาม ทั้งยังบ่งชี้ว่า อากร สุนทรະภูถ เป็นบุคคลที่มีความมั่นใจสูง สู้อย่างไม่ทอดอหย ส่วน “รุดคค์” หมายถึง วัตรปฏิบัติอย่างเคร่งครัดของภิกษุ เชื่อมโยงกับคำว่า “สังฆกรรม” หมายถึง กิจที่พระสงฆ์ตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไปรวมกันทำภายในสีมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539 : 423-818) บ่งบอกว่า ผู้เขียนกล่าวถึงอากร สุนทรະภูถ ในเชิงเปรียบเทียบ โดยชี้ว่า การละเว้นจากหน้าที่บริหารจัดการโรงแรมบ้านห้องทรายของอากร สุนทรະภูถ ที่เกาะสมุย เพื่อมาร่วมสนทนาพูดคุยกับผู้เขียน เป็นการ “รุดคค์จากห้องทรายสมุยมาร่วมสังฆกรรม” กับ ผู้เขียน สื่อว่าอากร สุนทรະภูถ มีวัตรปฏิบัติที่เรียบง่าย สมถะ แม้จะเป็นผู้มีฐานะ แต่ก็กินง่าย อยู่ง่าย มีความมุ่งมั่นในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม

การเกริ่นนำด้วยกลวิธีนี้เป็นการปูพื้นความรู้ของสิ่งที่กล่าวถึงในเนื้อเรื่องให้เกิด ความเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น เห็นได้ว่า ผู้เขียนทำความถึงความเป็นมาของผู้ชายขมข้มและ เหตุการณ์ในเรื่องสั้น ๆ พอเข้าใจ เพื่อให้ผู้อ่านคาดเดาทิศทางเนื้อหาของเรื่อง และงูใจติดตามใน ส่วนต่อไป

3. ใช้การอ้างอิงประสบการณ์ของผู้เขียนหรือบุคคลอื่นที่เชื่อมโยงกับเนื้อเรื่อง

การใช้ความน่ากล่าวถึงประสบการณ์ของผู้เขียนหรือบุคคลอื่นที่มีความเชื่อมโยงกับ เนื้อเรื่อง คือข้อความเริ่มต้น ซึ่งผู้เขียนอ้างอิงถึงประสบการณ์ของตน อันมีลักษณะคล้ายคลึงกับ

เรื่องราวของบุคคล ที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงในเนื้อเรื่อง ดังบทไว้อาลัยวีเชิธร ภูเจริญยศ เรื่อง “โลกนี้ยุคธรรม” ผู้เขียนเกริ่นนำด้วยการอ้างอิงประสบการณ์ของตน อันเกี่ยวเนื่องกับการเป็นนักเรียนรักษาคินแดน เชื่อมโยงกับอาชีพข้าราชการทหารของผู้ชายชนม์ ซึ่งผู้เขียนจะบอกเล่าในเนื้อเรื่อง ดังนี้

ความจริงแล้ว ผมไม่มีความรู้เรื่องทหารมากนัก และดูเหมือนจะเป็นนักเรียนรักษาคินแดนที่ประวัติศาสตร์การศึกษาของกรมการรักษาคินแดนต้องจารึกไว้ด้วยความอับอายตัวเองว่า ไม่สามารถทำให้ผมสอบผ่านหลักสูตรรักษาคินแดนปีที่ 1 ได้ หลังจากใช้เวลาเที่ยวเชิญผมมาแล้ว 3 ปีเต็ม... (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2525 : 37)

ผู้เขียนเริ่มต้นด้วยการเล่าประสบการณ์ของตน เมื่อครั้งเป็นนักเรียนรักษาคินแดนที่ไม่สามารถสอบผ่านชั้นปีที่ 1 ได้ แม้จะเล่าเรียนมาเป็นเวลาถึง 3 ปี เพื่อยืนยันในข้ออ้างที่ว่า “ผมไม่มีความรู้เรื่องทหารมากนัก” เชื่อมโยงกับเนื้อเรื่อง ซึ่งเล่าถึงประสบการณ์การเป็นข้าราชการทหารของวีเชิธร ภูเจริญยศ ผู้ชายชนม์ การใช้ความนำดังกล่าวนี้จะเชื่อมโยงให้เห็นว่า วิชาทหารนั้นเป็นวิชาที่ไม่ง่ายสำหรับผู้เขียน ฉะนั้นผู้ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการทหาร จึงเป็นบุคคลที่มีความสามารถอย่างยิ่งในทรรชนะของผู้เขียน นอกจากนั้น ความนำลักษณะนี้ยังช่วยให้ผู้อ่านทราบได้ว่า ในส่วนของเนื้อเรื่องจะมีการขยายความให้เห็นความรู้ความสามารถ หรือการปฏิบัติตนอย่างชายชาติทหารของผู้ชายชนม์อย่างไร

นอกจากนี้ ในบทไว้อาลัยสมภพ ไพรสมนธ์ เรื่อง “คิดถึงสมภพ” ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยการเล่าประสบการณ์ส่วนหนึ่งของหลวงปู่ปาน วัดบางนมโค อยุธา สอดคล้องกับเรื่องราวที่ผู้เขียนจะเล่าในส่วนของเนื้อเรื่อง อันเกี่ยวเนื่องกับผู้ชายชนม์

ไม่แน่ใจว่าเคยเล่าเรื่องนี้ไปกี่หนแล้ว

ศุคพรายขึ้นมาเฉย ๆ ขออนุญาตฉายซ้ำอีกสักทีเถอะนะครับ

หลวงปู่ปาน วัดบางนมโค อยุธา เป็นลูกศิษย์หลวงพ่อสุน วัดบางปลาหมอ บวชใหม่ ๆ หลวงพ่อสุนก็ให้หลวงปู่ปานเจริญพระเจ้าห้าพระองค์ นะ โม พุท ธา ยะ เพียงอย่างเดียว

วันหนึ่งมีกุญแจอยู่ในมือ ใจของหลวงปู่ปานก็ยังจับอยู่ที่ นะ โม พุท ธา ยะ ใจรวมตัวอิท่าไหนไม่ทราบ สลักกุญแจก็หลุดกรีกออกมา...
(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2542 : 175)

ความนำดังกล่าวเริ่มต้นด้วยการเล่าประสบการณ์ในช่วงแรกเริ่มการสิกขาของหลวงปู่ปาน วัดบางนมโค อยุธยา เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ขณะหลวงปู่ปานกำลังนั่งทำสมาธิด้วยจิตใจที่ยึดมั่น เจริญพระเจ้าห้าพระองค์ นะ โม พุท ธา ยะ เพื่อปฏิบัติตามคำสั่งของหลวงพ่อบุญ วัดบางปลาหมอ ทันใดก็บังเกิดความมหัศจรรย์ หรือสิ่งไม่คาดฝันขึ้นกับหลวงปู่ปาน คือสลักกุญแจที่อยู่ในมือหลวงปู่ปานหลุดออก แสดงถึงความมุ่งมั่น แน่วแน่ และมีความตั้งใจอย่างแท้จริงในการสิกขาครั้งนี้ของหลวงปู่ปาน เพื่อเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่องที่คุณเขียนยกย่องถึงความตั้งใจ มุ่งมั่น ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อมวลชนของสมภพ ไพรสณฑ์ ผู้วายชนม์ จนปรากฏผลงานที่มีคุณภาพ ความนำดังกล่าวเชื่อมโยงให้เห็นว่า ความมุ่งมั่นพยายามจะช่วยให้คุณบรรลุประสบความสำเร็จ แม้สิ่งที่ยากก็จะเป็นสิ่งที่ย่าง

ความนำลักษณะดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านทราบขอบเขตทิศทางของเรื่องว่า เหตุการณ์ของบุคคลสำคัญในเรื่องกับเหตุการณ์ที่คุณเขียนนำมาอ้างอิงในส่วนความนำ มีความคล้ายคลึงกันชวนให้ติดตามอ่านในส่วนเนื้อเรื่องว่า สอดคล้องและมีความแตกต่างกันอย่างไร

4. ใช้การอ้างอิงเอกสารหรือข้อมูล

ความนำแบบการอ้างอิงเอกสารและข้อมูลเป็นความนำที่คุณเขียนกล่าวอ้างข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง จากแหล่งเอกสารที่น่าเชื่อถือ ข้อมูลที่อ้างถึงนั้นอาจเป็นข้อมูลที่คุณเขียนได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานเขียนของผู้อื่น หรือเป็นข้อมูลที่คุณเขียนเคยเขียนไว้ในเอกสารต่าง ๆ และมีการอ้างอิงถึงเอกสารนั้น เพื่อสนับสนุนความคิดในเนื้อหาของบทความนี้ การเขียนความนำลักษณะนี้เป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน เพื่อปูพื้นความรู้และสนใจให้ติดตามอ่านรายละเอียดในเนื้อเรื่องต่อไป เช่น บทไว้อาลัยหลวงพ่อบุญ อิมประเสริฐ เรื่อง “หลวงตาแป้น” ผู้เขียนเกริ่นนำด้วยการอ้างอิงเอกสารและข้อมูลจากหนังสือพิมพ์มติชนและข่าวสด เป็นข้อมูลข่าวการมรณภาพของหลวงพ่อบุญ ดังความว่า

ตลอดสัปดาห์ที่แล้ว ถ้าใครสังเกตหน่อย จะเห็นว่า ในหนังสือพิมพ์ ๒ ฉบับ คือมติชนกับข่าวสด มีล้อมกรอบโฆษณาเล็ก ๆ ขึ้นหนึ่ง ลงแจ้งความว่าหลวงพ่อบุญ อิมประเสริฐ ถึงแก่มรณภาพแล้ว ตั้งศพบำเพ็ญ

กุศลที่วิศวกรเจริญ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ถึงคืนวันเสาร์ที่
๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘...(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2538 :128)

การเปิดเรื่องลักษณะนี้ทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่า หลวงพ่อแป้น ยิ้มประเสริฐ เป็น
พระภิกษุที่มีผู้เคารพเลื่อมใสจำนวนมาก เมื่อหลวงพ่อแป้นมรณภาพ หนังสือพิมพ์ในฐานะสื่อหนึ่ง
มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้สาธารณชนรับรู้ ก็ได้ประกาศข่าวการมรณภาพของหลวงพ่อ
แป้น ยิ้มประเสริฐ ในขณะเดียวกัน การเขียนความนำลักษณะนี้ยังเป็นการบอกกล่าวให้ผู้อ่านได้รับรู้
ว่า ผู้เขียนจะเขียนถึงหลวงพ่อแป้น ยิ้มประเสริฐ และคงจะขยายความวัตรปฏิบัติของหลวงพ่อแป้น
ที่ทำให้บุคคลเกิดความเคารพเลื่อมใส ให้ผู้อ่านได้รับรู้ส่วนของเนื้อเรื่องในลำดับต่อไป

ในบทไว้อาลัยมนตรี ตราโมท เรื่อง“คุณครุมนตรี ตราโมท”ผู้เขียนยังใช้กลวิธี
นำเสนอความนำด้วยการอ้างอิงเอกสารและข้อมูล โดยมีผู้อื่นเขียนถึงบุคคลที่จะกล่าวถึงใน
บทความ ดังนี้

ยังยืนอายุนั้น	ถึงรอบ เจ็ดเอ๋ย
ก่อเกิดประ โยชน์ก่อปร	กิจถ้วน
รู้ยิ่งแบบระบอบ	ศรียพาทย์
ศิลปะคนตรีถ้วน	เลิศล้ำนำคุณ ฯ
พึงพระ ไตรรัตน์คุ้ม	เลิศล้ำนำคุณ
ที่พึงอื่นบ่หา	พึงได้
ด้วยสัจจะวงนา	คูกกล่าว นี้แล
กุศลกิจอวยสวัสดิ์ให้	ดั่งข้าอริฐาน
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี	

โคลง ๒ บทนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรง
พระราชนิพนธ์ไว้เป็นลายพระหัตถ์สวดยงาม พระราชทานแก่คุณครุ
มนตรี ตราโมทเนื่องในงานมงคลฉลองอายุครบ ๘๔ ปี คือ ๗ รอบบริบูรณ์
ในวันอาทิตย์ที่ ๑๗ มิถุนายน ที่จะถึงนี้...(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2527-2538 : 133)

ผู้เขียนอัญเชิญบทประพันธ์ ซึ่งเป็นโคลงสองบทพระนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี ที่พระราชทานให้มนตรี คราโมท ขณะยังมีชีวิตอยู่ เนื้อความของโคลงบ่งชี้ว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงยกย่องมนตรี คราโมท ว่าเป็นบุคคลที่บำเพ็ญคุณประโยชน์อันสูงส่งแก่วงการดนตรีไทย ความนำลักษณะนี้ทำให้ทราบว่า บุคคลที่ผู้เขียนจะเขียนถึง คือใคร มีบทบาทสำคัญต่อสังคมในลักษณะใด ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐาน ก่อนจะให้รายละเอียดในเรื่อง

ในบทไว้อาลัยประยูร อุตุชาฎะ เรื่อง“ท่านอาจารย์’ยูร”ผู้เขียนได้กล่าวนำไว้ว่า

คุณนิวัติ กองเพียร มิได้เป็นเกจิผู้แต่เพียงอย่างเดียว หากยังเป็นบรรณาธิการหนังสือเฉพาะกิจผู้ปริชาสามารถด้วย ล่าสุดเพิ่งทำหนังสือชีวิตและผลงาน ของ ประยูร อุตุชาฎะ หรือเจ้าของนามปากกา น. ณ ปากน้ำ ออกมาราคาเพียงเล่มละ๓๘๕ บาท ผมเกรงว่าหนังสือนี้จะไม่แพร่หลายนัก จึงขออนุญาตตัวเอง นำข้อเขียนเรื่อง“๑ ใน ๓ ท่านผู้ยิ่งใหญ่” มาดอกร้อยอีกครั้งหนึ่งด้วยความชำนาญ ดังนี้

กระทั่งโทนและกระทั่งเปลี่ยวละแวกหน้าพระลาน แต่ก่อนยกย่องเลียดเนื้อเชื้อไขชาวศิลปากรว่า เป็นอัจฉริยะ ๓ ท่านด้วยกัน คือ ท่านอาจารย์ประยูร อุตุชาฎะ,ท่านไพบุลย์ สุวรรณภู และท่านอังคาร กัลยาณพงศ์ ซึ่งเรียกกันติดปากว่า ท่านยูร, ท่านภู, ท่านอังคาร

ในที่นี้จะกล่าวถึงท่านยูรโดยเฉพาะ...(บรรคัชชัย บุนปน, 2538-2544 : 218)

การเปิดเรื่องดังกล่าวเกริ่นนำด้วยการอ้างอิงเอกสารและข้อมูลจากหนังสือชีวิตและผลงานของประยูร อุตุชาฎะ ด้วยการอ้างอิงชื่อหนังสือและบรรณาธิการ คือนิวัติ กองเพียร หลังจากนั้นผู้เขียนได้เชิญชวนให้ผู้อ่านติดตามอ่านเรื่องราวชีวิตของประยูร อุตุชาฎะ จากหนังสือดังกล่าว โดยยกตัวอย่างข้อเขียนของตน เรื่อง “๑ ใน ๓ ท่านผู้ยิ่งใหญ่” ที่มีเนื้อหากล่าวถึงประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญ หรือศิลปิน ซึ่งเป็นที่ยกย่องของชาวศิลปากร 3 ท่าน คือ ประยูร อุตุชาฎะ ไพบุลย์ สุวรรณภู และอังคาร กัลยาณพงศ์ ผู้เขียนยกเฉพาะส่วนของประยูร อุตุชาฎะ มาแสดงให้เห็นคุณลักษณะและความสามารถของท่าน จูงใจให้ติดตามอ่านในส่วนเนื้อเรื่อง เพื่อจะได้รับทราบว่า ประยูร อุตุชาฎะ มีความสำคัญต่อแวดวงศิลปะอย่างไร

ความนำอ้างอิงเอกสารหรือข้อมูลเป็นการเกริ่นนำที่ทำให้ผู้อ่านทราบได้ว่า บุคคลที่ผู้เขียนจะกล่าวถึง คือผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นที่เคารพนับถือ ยกย่อง เนื่องด้วยผลงานอันทรงคุณค่าและคุณประโยชน์แก่สังคม บุคคลที่ประกอบคุณความดีนั้นจึงถูกขนานนามและบันทึก

ไว้ในหนังสือ ซึ่งผู้เขียนนำมาอ้างอิง จูงใจให้ติดตามอ่านรายละเอียดในส่วนเนื้อเรื่องอันเกี่ยวกับบุคคล ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นที่เลื่องลือในสังคม ทั้งยังสร้างความน่าเชื่อถือต่อข้อมูลที่ผู้เขียนนำมาเล่า

สังเกตได้ว่า ผู้เขียนใช้ความน่าที่ที่มีความน่าสนใจ ทั้งโคลงกระทู้ ซึ่งมีชื่อสกุลผู้วางชนม์เป็นกระทู้ การทำความถึงความเป็นมาเกี่ยวกับเรื่องที่จะกล่าวถึงอย่างย่อ ๆ เป็นพื้นฐานความรู้ให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ตลอดจนเกริ่นนำด้วยการอ้างอิงเอกสารข้อมูล ประสบการณ์ของผู้เขียน อันสอดคล้องกับเรื่องราวของผู้วางชนม์ ที่สร้างความน่าเชื่อถือและโน้มน้าวให้ผู้อ่านสนใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารที่กล่าวอ้าง

การเขียนเนื้อเรื่อง

บทไว้อาลัยผู้วางชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน มีวิธีเล่าเรื่องอย่างน่าสนใจ โดยบอกเล่าเรื่องราวชีวิตของผู้วางชนม์ด้วยการจัดลำดับเรื่องตามเวลาและเหตุการณ์ ตามความสำคัญของเรื่อง การขยายความประเด็นหลัก โดยยกตัวอย่างสถานการณ์ที่แสดงถึงความผูกพันใกล้ชิดของผู้เขียนกับบุคคลสำคัญในเรื่อง และขยายความด้วยการแยกย่อยองค์ประกอบสำคัญของประเด็น ที่สื่อให้เห็นคุณสมบัติอันควรถือปฏิบัติของผู้ประกอบอาชีพ การอ้างอิงเอกสารหรือข้อมูลสนับสนุนให้เกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น ตลอดจนการอ้างอิงเหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นข่าว ซึ่งประสบกับบุคคลสำคัญหรือสอดคล้องกับเหตุการณ์ในเรื่อง

1. การลำดับเรื่อง

ขรรค์ชัย บุนปาน ดำเนินเรื่องด้วยการจัดลำดับเรื่องอย่างเป็นขั้นเป็นตอนต่อเนื่อง สอดคล้องกัน ช่วยให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจเรื่องราวชีวิตของผู้วางชนม์ได้อย่างแจ่มแจ้ง โดยผู้เขียนลำดับเนื้อเรื่อง 2 ลักษณะ คือลำดับตามเวลา เหตุการณ์ และลำดับตามความสำคัญของเรื่อง

1.1 ลำดับตามเวลาและเหตุการณ์

ผู้เขียนเริ่มต้นด้วยเวลาแล้วบรรยายให้เห็นเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงกับเรื่องราวชีวิตของผู้วางชนม์ ซึ่งเกิดขึ้นขณะนั้น โดยอาจกล่าวถึงเวลา ประกอบด้วยวัน เดือน ปี หรือกล่าวเฉพาะเดือนและปี หรือกล่าวเฉพาะปีพุทธศักราช บางครั้งผู้เขียนเริ่มด้วยประเด็นสำคัญของเหตุการณ์แล้วขยายบรรยายเหตุการณ์ อันเกี่ยวเนื่องกับเรื่องราวชีวิตของผู้วางชนม์ตามด้วยวันเวลาที่เกิดเหตุการณ์นั้น

ในบทไว้อาลัยสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ เรื่อง “หนึ่งในสามนาย” มีการลำดับเนื้อเรื่องตามเวลาและเหตุการณ์ ดังนี้

...พ.ศ.๒๕๑๐ เป็นต้นมา สถานีวิทยุยานเกราะเริ่มดึกคักขึ้น จากเสาศาสนาไม้ไผ่กลายเป็นเสาหลัก นักบุกเบิกขณะนั้น คือ พ.อ.เล็ก สุนทรศร ร.ท.อุทาร์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และ “หลวงเมือง” นามปากกาของคุณน้ำ สาราญ ทรัพย์นิรันดร์

“หลวงเมือง” ผู้กระเดื่องดังอย่างอมตะและสงบสง่าเป็นน้ำชายแท้ ๆ ของท่านเรื่องชัย ทรัพย์นิรันดร์

คอนั้น เรายังเรียนหนังสือกันอยู่ แต่ใจก็เริ่มสนใจสาระมวลชนทุกสื่อ สักปี ๓ เห็นจะได้ รายการสารคดีประกอบเพลงก็เกิดขึ้นที่ยานเกราะ มีท่านสุจิตต์ วงษ์เทศ เป็นกำลังหลัก โดยผมเข้าไปเกาะกะกับเขาด้วย

พ.อ.เล็ก สุนทรศร เคยเป็นนักเรียนอัสสัมชัญห้องเดียวกับคุณสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์

สมัยนั้น พ.ศ.๒๕๑๑ แล้ว เรียนจบออกมาใครต่อใครก็ตามไปทำงานนุงนึ่งไปหมด กำลังสอนไวยากรณ์ไทยฉบับใหม่ ซึ่งไม่ตรงกับตำราของกระทรวงศึกษาธิการอยู่ดี ๆ ที่โรงเรียนมาแตร์เดอี ตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์ห้างเซ็นทรัลก็ว่างลง

เข้าครู่ของวันนัด ผมไปถึงที่ทำงานหลังคุณสัมฤทธิ์ ท่านปฐมนิเทศกับผมตัวต่อตัวอย่างรวดเร็วตามแบบฉบับของท่านแล้วก็ตามว่า หนักใจอะไรไหม?

เรียนตอบท่านตรง ๆ ว่า งานกว้าง ๆ ไม่หนักใจ อะไรที่ทำไม่ได้ทำไม่เป็น ท่านสอนผมก็แล้วกัน ที่หนักใจ คือภาษาอังกฤษ ผมใช้ไม่ได้กับรับแขกไม่เป็น ยิ่งคิดจริตเป็นผู้ลากมากดีมาเที่ยวห้างสรรพสินค้าแล้วต้องให้ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์ลงไปต้อนรับนั้น ใช้คนอื่นเถิดครับ ใช้ผมฟังนะ

ท่านแนะว่า ต้องอดทนแล้วพยายามเรียนรู้ให้หนัก จากนั้นท่านก็ขอผมตรง ๆ ๒ ข้อว่า อย่าสูบบุหรี่ให้ท่านเห็น และอีกข้อหนึ่งคือ

“พนักงานที่นี่เป็นผู้หญิงเยอะ คุณยังหนุ่ม อย่าเจ้าชู้จะเสียอนาคต” ..

(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2544 : 247-248)

ผู้เขียนลำดับเนื้อเรื่องตามเวลาและเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นมูลเหตุ ซึ่งทำให้ผู้เขียนได้รู้จักและคุ้นเคยใกล้ชิดกับสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ผู้ชายขงมนั้ รวมทั้งคุณลักษณะความมีระเบียบวินัย

ในการปฏิบัติงาน และความเมตตาปราณีต่อผู้ร่วมงานของสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ก่อนจะเล่าเหตุการณ์ที่สื่อถึงความผูกพันและคุณลักษณะข้างต้น ผู้เขียนเริ่มด้วยการบอกช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์อันแสดงถึงความรู้ความสามารถของบุคคลที่ใกล้ชิดสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ คือเมื่อปี 2510 พ.อ.เล็ก สุนทรศร ร.ท.อุทาร์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และลำราญ ทรัพย์นิรันดร์ ได้บุกเบิกเปลี่ยนเสาอากาศไม้ไผ่เป็นเสาหลัก ณ สถานียานเกราะ จากนั้นผู้เขียนได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างลำราญ ทรัพย์นิรันดร์ กับเรื่องชัย ทรัพย์นิรันดร์ ซึ่งกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากติดตามต่อไปว่า บุคคลที่ผู้เขียนกล่าวถึงเกี่ยวข้องกับและผูกพันใกล้ชิดกับสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ในแง่มุมใด จากนั้นผู้เขียนเชื่อมโยงเรื่องราวของคนที่มีสัมพันธ์กับสถานที่ที่ได้กล่าวข้างต้นว่า สถานีวิทยุ“ยานเกราะ” คือผู้เขียนมีส่วนร่วมในการจัดรายการสารคดีประกอบเพลงที่สถานีวิทยุ“ยานเกราะ”ขณะที่สุจิตต์ วงษ์เทศ เพื่อนของผู้เขียนเป็นแกนหลักเพื่อบอกให้ทราบว่า ผู้เขียนรู้จักบุคคลใกล้ชิดสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ณ สถานที่แห่งนี้ตามด้วยการเล่าถึงเหตุแห่งความคุ้นเคยของสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ กับเล็ก สุนทรศร เป็นบุคคลหนึ่งที่ผู้เขียนรู้จักและกล่าวไว้ข้างต้นว่า บุคคลทั้งสองเป็นนักเรียนอัสสัมชัญห้องเดียวกัน จากนั้นผู้เขียนเล่าชีวิตการทำงานของคนในช่วงแรกหลังสำเร็จการศึกษาซึ่งสัมพันธ์กับเหตุการณ์อันบ่งบอกถึงมูลเหตุที่ทำให้ผู้เขียนได้คุ้นเคยใกล้ชิดกับสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ว่าเมื่อปี 2513 ผู้เขียนสำเร็จการศึกษาแล้วได้ไปสอนหนังสือที่โรงเรียนมาแตร์เดอี ขณะนั้นห่างเช่นทรลของสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ขาดบุคลากรตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์ ผู้เขียนจึงมีโอกาสเข้าทำงาน ณ สถานที่แห่งนั้นแล้วได้สัมผัสชีวิตสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ อย่างใกล้ชิด ผู้เขียนเล่าว่าวันแรกของการทำงานก็ได้รับรู้ว่า สัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ มีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน และเมตตาปราณีต่อผู้ร่วมงาน

ในบทไว้อาลัยมนตรี ตราโมท เรื่อง“คุณครูมนตรี ตราโมท”ยังมีการเรียบเรียงเนื้อเรื่องด้วยกลวิธีที่ว่า

...คุณครูมนตรีเป็นคนสุพรรณบุรี เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๓ คุณพ่อของคุณครูเป็นนายช่างเรือกลไฟของกรมตำรวจ สมัยพระองค์เจ้าคำรบเป็นอธิบดีนามสกุล ตราโมท ที่เสด็จอธิบดีประทานให้ ซึ่งใกล้ชิดกับราชสกุล ปราโมช จึงแสดงให้เห็นความใกล้ชิดความผูกพันเป็นพิเศษ

คุณครูเล่าเรียนจนจบมัธยมปีที่ ๓ หมวดหลักสูตรในโรงเรียนต่างจังหวัด สมัยนั้น จะเข้าเรียนต่อก็ถูกโรคภัยไข้เจ็บคุกคามอย่างหนัก คุณครูก็เลยเริ่มไปหัดปีพาทย์กับวงวัดสุวรรณภูมิ ครั้นอายุได้ ๑๓ ขวบ ก็เดินทางมาศึกษาคนคริไทยที่บางช้างสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยคนคริไทยอันยิ่งใหญ่ในอดีตจนอายุได้ ๑๗ ปี

ตรงกับพ.ศ. ๒๔๖๐ กรมพิณพาทย์หลวงก็ได้ข้าราชการหนุ่มน้อยผู้หนึ่ง
เข้ามาไว้ในสังกัด

อีก ๖๗ ปีต่อมา อคิข้าราชการผู้นั้นคือ ปุทธิบุญคคลในวันนี้ ไม่มีคน
ไทยคนไหน (นอกจากไทยจ๋า) ที่ใส่ใจในประเทศชาติบ้านเมืองของตนจะ
ไม่รู้จักคุณครูมนตรี ตราโมท...(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2527-2538 : 13 4)

ผู้เขียนเล่าประวัติส่วนหนึ่งของมนตรี ตราโมท ตามลำดับเวลาและเหตุการณ์ โดย
เริ่มด้วยการบอกเล่าพื้นเพเดิมของมนตรี ตราโมท ว่าเป็นคนสุพรรณบุรี เกิดปี 2443 ส่วนนามสกุล
“ตราโมท” พระองค์เจ้าคำรบเป็นผู้ประทานให้ จากนั้นผู้เขียนกล่าวถึงการศึกษาของมนตรี ตราโมท
ว่าได้ฝึกฝนดนตรีไทยตั้งแต่เด็กและเล่าเรียนทางด้านนี้ จนสำเร็จในมหาวิทยาลัยแล้วบรรจุเป็น
ข้าราชการในสังกัดกรมพิณพาทย์หลวง เมื่ออายุครบ 17 ปี จึงมีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญ
เกี่ยวกับดนตรีไทย ส่วนท้ายของเรื่องผู้เขียนยกย่องมนตรี ตราโมท ว่าเป็นบุคคลที่ได้รับการเคารพ
นับถือ บ่งบอกว่ามนตรี ตราโมท ได้สร้างคุณประโยชน์เป็นที่ประจักษ์แก่วงการนี้ นามของ
มนตรี ตราโมท จึงเป็นที่ยกย่องและเลื่องลือในแวดวงดนตรีไทย

ในบทไว้อาลัยอากร สุนทรระกูล เรื่อง “แค้นอากร” ผู้เขียนเล่าช่วงเวลาแห่ง
ความผูกพันระหว่างผู้เขียนกับอากร สุนทรระกูล ว่า

...เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ คุณอากรโทรมาบอกตรง ๆ จาก
สมุยว่า อยากออกทีวีพร้อมกัน ๓ คน สักครั้งหนึ่งก่อนตาย ผมก็ตอบว่า
อาชีพไอ้ขุ่นมัน ภูเล่นทีวีไม่เป็น เพื่อนก็สรุปว่า มึงรักกู มึงต้องมา

ปลายมกราคม ๒๕๔๒ พร้อมหน้ากัน ๓ คน เพื่อนมีความสุข
มาก เด็ก ๆ ที่นั่นบอกว่า พอฟังจากรถพร้อมด้วยเสียงคำประโยคแรก ที่
อากรก็ได้ค่าพวกเราเลย

กลางมกราคม ๒๕๔๓ เสียงเพื่อนทางโทรศัพท์ยังเป็นปกติ ผมก็
บอกว่า ๒๕-๒๖ กูจะไปห้องทรายสมุย เย็น ๒๕ เสียงเพื่อนเอะเขินต์
ประมาณ ๑๐๐ คน พัก ๕๐ คน มึงช่วยสั่งเด็กคิดเต็มราคา แต่มึงจะกู
ออกคนละครึ่ง

ตัวเลขมาถึงก่อนการเดินทางราคาเต็มตก ๗ แสน ๘ หมื่นบาทต่อ
การใช้บริการทั้งหมด ผมก็บอกน้องมดิดชนที่ถือสตางค์ว่าจ่ายไปตามจริง
งบไม่พอพี่ออกเอง

เอาเข้าจริงก็ไม่ถึงดอกครับ แต่ความสุขความประทับใจของคน
เกือบ ๒๐๐ ชีวิตที่ท้องทรายสมุย ๒ วันนั้น มีมากกว่านั้น

เราโทรศัพท์คุยกันอีกครั้งหนึ่งวันที่คือดส์อาร์มีบุกราชบุรี
คุณอากรบอกว่า กูสังเค็ดกูแลมึงเรียบริ่อย แต่กูไม่ได้อยู่หรอกระ มึงรู้ก็
ไม่ต้องบอกใคร กูอยู่บำรุงราษฎร์ ไม่ต้องมาเยี่ยม อย่างบอกใครมาเยี่ยม

คืนวันที่ ๒๕ มกราคม คุณอากรยังอุตสาห์โทร. ไปตรวจสอบที่
โรงแรมท้องทรายว่า งานของมิตินเรียบริ่อยหรือไม่ ถ้าไอ้เหี้ยข้างย้ง่วน
อยู่ในงานก็ไม่ต้องตามมาพูด...(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2527-2538 : 134)

ผู้เขียนลำดับเนื้อหาตามเวลาและเหตุการณ์ โดยเล่าถึงความสัมพันธ์ของคนกับ
อากร สุนทรระกูล ผู้วายชนม์ บ่งชี้ว่าแม่ทั้งสองจะอยู่ห่างไกลกันตามความรับผิดชอบในหน้าที่
การทำงาน แต่ก็มี การติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ ผู้เขียนเริ่มต้นด้วยการบอกให้ทราบเมื่อ
ครั้งที่อากร สุนทรระกูล สัมภาษณ์ และได้แจ้งแก่ตนว่า ต้องการสนทนากับสุทธิชัย หยุ่น และผู้เขียน
สักครั้งก่อนเสียชีวิตในรายการ โทรทัศน์ ในเดือนธันวาคม 2541 ปลายเดือนมกราคม 2543
อากร สุนทรระกูล สุทธิชัย หยุ่น และผู้เขียนก็ได้สนทนากันในรายการ โทรทัศน์รายการหนึ่ง
เหตุการณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียน อากร สุนทรระกูล สุทธิชัย หยุ่น มีความสนิทสนมใกล้ชิด
กัน อีกทั้งยังบ่งบอกว่า ขณะนั้นอากร สุนทรระกูล ป่วยด้วยโรคมะเร็งแล้ว ในเดือนมกราคมปีต่อมา
ผู้เขียนเล่าถึงการสนทนาของตนกับอากร สุนทรระกูล ว่าต้องการใช้โรงแรมท้องทรายเกาะสมุยของ
อากรเป็นที่พัก และเลี้ยงสังสรรค์กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ในเครือมติชน โดยให้อากรคิด
ค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง แต่อากรลดราคาให้แล้วยังบริการอย่างดีเหมือนราคาเต็ม แสดงให้เห็น
ความมีน้ำใจของอากร สุนทรระกูล ที่มีต่อเพื่อน และแม้ว่าอากรกำลังป่วยด้วยโรคมะเร็งขั้นรุนแรง
จนต้องพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล แต่ความห่วงใยที่อากรมีต่อผู้เขียนก็ไม่มัน้อยลงไป โดยโทรศัพท์
สั่งการให้เจ้าหน้าที่โรงแรมท้องทรายดูแลกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ในเครือมติชนของผู้เขียน
อย่างดี และสอบถามความเรียบริ่อยตลอดเวลา การลำดับเนื้อหาในลักษณะนี้ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ
เรื่องราวได้ง่าย คือรับรู้ได้ว่า ผู้เขียนกับอากร สุนทรระกูล ติดต่อสื่อสารกันอยู่เสมอเป็นระยะ ๆ แม้
อากรกำลังป่วย แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดสนิทสนมและความห่วงใยที่มีต่อกัน

การเล่าเรื่องโดยจัดลำดับเนื้อหาตามเวลาและเหตุการณ์ช่วยให้เรื่องราวที่เล่าดำเนิน
ไปอย่างราบรื่น ผู้อ่านไม่เกิดความสับสน นอกจากจะรับรู้รายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดกับผู้วายชนม์
แล้ว ยังทราบได้อีกว่า เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นช่วงไหนและตรงกับอายุขัยใดของผู้วายชนม์

1.2 ลำดับตามความสำคัญของเรื่อง

นอกจากบทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของพรรคชัย บุญปาน จะมีการเรียงลำดับเนื้อเรื่องตามเวลาและเหตุการณ์แล้ว ยังจัดลำดับตามความสำคัญของเรื่อง โดยเรียงลำดับเนื้อหาที่แสดงเรื่องราวอันเกี่ยวข้องกับผู้วายชนม์ ซึ่งมีความสำคัญมากไปสู่เรื่องราวที่สำคัญน้อย อาทิ เล่าเรื่องราวของผู้วายชนม์ที่แสดงถึงการยึดมั่นในหลักคุณธรรมด้วยการเรียงลำดับเนื้อหา จากคุณธรรมที่สำคัญมากไปสู่คุณธรรมที่สำคัญรองลงไป หรือเล่าเรื่องราวความผูกพันของผู้วายชนม์กับบุคคลใกล้ชิด โดยจัดลำดับเนื้อหาอันแสดงถึงบุคคลที่ใกล้ชิดผู้วายชนม์มากไปสู่บุคคลที่ใกล้ชิดน้อย ในบทไว้อาลัยสละ ชาติพันธ์ เรื่อง “คำยินยอม” มีการจัดลำดับเนื้อหาตามความสำคัญของเรื่อง ดังนี้

...ประการแรก เป็นการยืนยันข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติว่า ครอบครัวใดก็ตามที่มีความสมัคสมานสามัคคี เห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในทางที่ถูกที่ควร ครอบครัวนั้นก็จะเป็นหน่วยเล็ก ๆ หน่วยหนึ่ง ที่มีคุณประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม โดยนัยนี้ ถ้าแต่ละครอบครัวช่วยกันเจริญรสสามัคคีออกไปอย่างกว้างขวาง ก็น่าเชื่อไว้ได้ชั้นหนึ่งว่าแผ่นดินนี้พอจะอยู่อย่างมีความสุขตามควรแก่สภาพได้

...ประการที่สอง การพิมพ์หนังสือแจกงานศพเป็นธรรมเนียมที่ดี เป็นการแสดงกตัญญูกตเวทีของผู้มีชีวิตผู้มีต่อท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว ธรรมเนียมนี้ไม่มีในหมู่คนกักขะ หยาบคาย หรือผู้ที่คิดว่าตัวเองถือกำเนิดออกมาจากกระบอกไม้ไผ่

ประการสุดท้าย เป็นเหตุผลส่วนตัวของผมนเองที่มีความผูกพันทางใจกับคุณยาย ซึ่งผมเห็นท่านมาตั้งแต่ตัวเองยังเล็กและเรียกคุณยายตามหลาน ๆ ด้วยความคุ้นปากมาตลอด ภาพของคุณยายซึ่งเป็นผู้หญิงที่แข็งแรง บึกบึน ทำงานหนัก และการเจรจาที่ตรงไปตรงมาแบบนักเลงบ้านนอก เป็นภาพที่ได้เห็นทุกครั้งที่พบกัน นานวันเข้า ภาพนั้นก็ไม่หายไปไหน กลับเป็นภาพใหญ่โตกว้างขวางขึ้นทุกที กลบเสียงผู้หญิงสมัยใหม่ที่ชอบเรียกร้องสิทธิสตรีด้วยอาการแหกปากอย่างเดียวโดยไม่ยอมลงมือทำงานอะไร ให้เป็นจีนเป็นอันเสียสิ้น ...
(พรรคชัย บุญปาน, 2522 : 34)

ผู้เขียนจัดลำดับเนื้อหาตามความสำคัญของเรื่อง โดยเรียงเนื้อเรื่องตามลำดับจาก

ประเด็นที่สำคัญน้อยไปสู่มาก มี 3 ประเด็น ซึ่งเป็นเนื้อความขยายประเด็นหลักในส่วนของความนำ ที่สุขุม บุนปาน พี่ชายผู้เขียน ต้องการให้ผู้เขียนเขียนหนังสือไว้อาลัยสละ ชาตินันท์ แม่ยาย สุขุม บุนปาน เพื่อมอบแก่ผู้มาร่วมในงานฌาปนกิจศพ ผู้เขียนเริ่มต้นด้วยประเด็นคุณธรรมของการอยู่ร่วมกัน คือความสมัครสมานสามัคคี เห็นอกเห็นใจ และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นประเด็น กว้าง ๆ ตามด้วยคุณธรรมของการแสดงความกตัญญูแก่ผู้ที่อุปการี หรือผู้มีพระคุณ ซึ่งบุคคล กระทำได้หลายแนวทาง การเขียนหนังสือไว้อาลัยเพื่อแจกผู้มาร่วมในงานฌาปนกิจศพของผู้เขียน ก็นับได้ว่า เป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงคุณธรรมข้อนี้ จากนั้นผู้เขียนยกประเด็นสุดท้าย คือ คุณธรรมที่ผู้เขียนสัมผัสได้จากผู้วายชนม์ ได้แก่ ความมุ่งมั่น ขยัน อดทน และตรงไปตรงมา เป็นคุณธรรมสำคัญที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นคุณธรรมของผู้วายชนม์

ในบทไว้อาลัยชูศรี บุนปาน เรื่อง “ความทรงจำของลูก ๆ” ผู้เขียนยังเรียงลำดับ เนื้อเรื่องตามความสำคัญ ดังนี้

...ตาของพวกเราเป็นจีนนอก อาศัยสำเภามาจากเมืองชัวเถามา ขึ้นเมืองบางกอกแล้วก็เดินเท้าเปล่าไปตั้งรกรากที่โพธารามแล้วย้อนลงมา ปักหลักลงฐานที่เมืองกุศรมตั้งแต่อายุ ๑๘ มีอาชีพเป็นจีนแส อีก ๓๐ กว่า ปีต่อมา ลูกเด็กเล็กแดงทั้งเมืองนครปฐม ส่วนใหญ่จะพันมือกวาดยา รักษาโรคจาก หมอสูน ตระกูดแก้ว เป็นไม่มี ตอนกั้งสิ้นมีอายุถึง ๕๐ ปีเศษ ตระกูดตระกูดแก้วเป็นนามสกุลที่ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ พระราชทานให้กั้ง เมื่อเสด็จฯไปซ้อมรบเสื่อป่าที่นครปฐมคราวหนึ่ง ยายของพวกเราอายุสิ้น ไม่มีหลานคนใดได้เห็นหน้า ท่านชื่อพลอย นามสกุล แม้นจริง มีอาชีพตกข้าวขาย ขณะที่แม่เพิ่งเป็นสาวรุ่นแล้วมี หน้าทีเลี้ยงคู่น้องอีก ๖ คน ยายก็ตายด้วยโรคบาดทะยัก แม่เคยเล่าให้ฟัง ว่า เป็นการต่อสู้ครั้งยิ่งใหญ่ระหว่างวิชาความรู้ในเรื่องหมอยของกั้งกับ โรคพยาธิของยาย ในที่สุดมีพญามัจจุราชเป็นผู้ชนะ กั้งเสียใจใน เหตุการณ์ครั้งนี้มาตลอดชีวิตและเล่าให้ลูกหลานฟังเสมอ... (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2526 : 44-45)

ผู้เขียนลำดับเนื้อหาตามความสำคัญของเรื่อง โดยบอกเล่าถึงบุคคลที่ใกล้ชิดมารดา ของผู้เขียน คือผู้วายชนม์ จากบุคคลที่ใกล้ชิดมากไปสู่มารดาที่ใกล้ชิดรองลงมา บุคคลแรก คือบิดาของผู้วายชนม์ รองลงมา คือมารดาผู้วายชนม์ หมายถึง ตาและยายของผู้เขียนตามลำดับ ผู้เขียนกล่าวถึงผู้ใกล้ชิดชูศรี บุนปาน มารดาของผู้เขียนด้วยการบอกสถานะสายสัมพันธ์ของบุคคล

เหล่านี้กับมารดาและผู้เขียนแล้วเล่าพื้นเพเดิม อาชีพ การเสียชีวิตของบุคคลดังกล่าว เริ่มจาก หมอสุน ตรีกรุดแก้ว บิดาชูศรี บุนปาน หรือตาของผู้เขียน เป็นเงินจากโพ้นทะเล อาศัยสำเภาจาก เมืองชวเตมาตังกรากที่เมืองไทย มีอาชีพเป็นหมอแผนโบราณ จากนั้นผู้เขียนกล่าวถึงมารดาของ ชูศรี บุนปาน ชื่อพลอย แม้นจริง หรือยายของผู้เขียน ที่เสียชีวิตด้วยโรคบาดทะยัก ขณะที่ ชูศรี บุนปาน บุตรี เริ่มเป็นสาว แสดงให้เห็นว่าพลอย แม้นจริง เลี้ยงชูศรี บุนปาน บุตรี เพียงไม่นานก็เสียชีวิต ชูศรี บุนปาน จึงใกล้ชิดบิดามากกว่ามารดา ผู้เขียนเรียงลำดับเนื้อเรื่องลักษณะนี้ เพื่อบอกให้รู้ประวัติความเป็นมาต้นตระกูลของผู้วายชนม์ พร้อมเล่าว่ายายผู้เขียนเสียชีวิตตั้งแต่ มารดาของผู้เขียนเริ่มเข้าวัยสาว มารดาผู้เขียนจึงอาศัยอยู่กับตาของผู้เขียน และมีภาระในการเลี้ยง น้องอีก 6 คน บ่งชี้ว่ามารดาผู้เขียนมีความรับผิดชอบ อดทน ทรนงค์ในหน้าที่ และตาของผู้เขียน เป็นบุคคลที่มารดาผู้เขียนผูกพันใกล้ชิดมาก

การเรียบเรียงเนื้อเรื่องลักษณะนี้ช่วยให้ผู้อ่านจับประเด็นความคิดหลักของเรื่องได้ง่าย นำไปสู่การเข้าใจเรื่องราวและเหตุการณ์ได้อย่างรวดเร็ว กระชับ

2. การขยายความประเด็นหลัก

การขยายความเป็นการให้รายละเอียด ยกตัวอย่างประกอบ เพื่อให้ข้อเขียนมีความกระชับสมบูรณ์ (สิริวรรณ นันทจันทุล, 2543 : 145) เนื้อหาในบทไว้อาลัยของขรรค์ชัย บุนปาน มีการบอกเล่าประสบการณ์ชีวิตของผู้วายชนม์ด้วยการขยายความประเด็นหลักของเรื่องใน 2 ลักษณะ คือขยายความโดยยกตัวอย่างสถานการณ์ที่แสดงถึงความผูกพันใกล้ชิดของผู้เขียนกับ บุคคลสำคัญในเรื่อง และขยายความโดยแยกย่อยองค์ประกอบสำคัญของประเด็นอันแสดงถึง คุณสมบัติที่ควรถือปฏิบัติในการประกอบอาชีพ

2.1 ขยายความด้วยการยกตัวอย่างสถานการณ์ที่แสดงถึงความผูกพันใกล้ชิดของผู้เขียนกับ บุคคลสำคัญในเรื่อง

เนื้อเรื่องในบทไว้อาลัยของขรรค์ชัย บุนปาน ขยายความประเด็นหลักด้วยการยกตัวอย่างสถานการณ์ที่แสดงความผูกพันใกล้ชิดของผู้เขียนกับบุคคลสำคัญในเรื่อง คือ ผู้วายชนม์ ส่งผลให้เนื้อเรื่องมีความชัดเจนน่าสนใจ ทั้งยังสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้อ่าน เพราะเป็นข้อมูลที่บ่งชี้ว่า ผู้เขียนร่วมเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ กับผู้วายชนม์ด้วยตนเอง จึงเข้าถึงคุณลักษณะ บุคลิก และตัวตนของผู้วายชนม์แล้วนำเสนอได้อย่างลึกซึ้ง น่าสนใจ ช่วยให้ผู้อ่านรับรู้แง่มุมต่าง ๆ อาทิ ด้านความสามารถ การศึกษา อาชีพ ตลอดจนเข้าถึงตัวตนของผู้วายชนม์เสมือนร่วมอยู่ใน เหตุการณ์ ดังในบทไว้อาลัยหม่อมเจ้าจันทร์จิรายุพัฒน์ รัชนี เรื่อง “ดวงจันทร์ไปไหนทำไมจึงไม่ส่อง แสง” ผู้เขียนนำเสนอเนื้อเรื่องด้วยกลวิธีนี้ว่า

...มีเกร็ดมากมายเกี่ยวกับท่านจันทร์ เขียนถึง ๑๐๐ วัน ไม่มีวันจบ
ครั้งหนึ่งเล่นโคลงติดอังกั้นถึงวรรณคดีท้าวแม่อย่า อ้า อ้า อ้า คาอยู่ตั้ง
นาน ท่านถึงต่อมาอีก ๒ คำว่า แม่อ้า พอได้ยินคอนจบว่า พี่เอา ท่าน
จันทร์ก็อิงพระทนต์ทั้ง ๑๒ ซี่ พระสรวลลั่น รับสั่งให้กำลังใจแก่เด็กอ่อน
หัดว่า "ไอ้เอี่ยมึงเนีย"

อีกครั้งหนึ่ง ทรงเห็น โคลงเพียง ๒ บาทว่า "ดาวคือดวงประทีปรู้
ระหว่างดาว, สาวย่อมรู้เชิงสาว จากชู..." ก็รับสั่งทันทีว่า "มึงเป็นกวี แต่ดู
อยากรู้ว่าจะแปลว่าอะไร?" ครั้นได้บรรณาธิบายว่า ใครอะไรประเภทไหนก็ต้องรู้
อะไร รู้ในใครประเภทนั้น ก็ทรงบันเทิงรับสั่งว่า "กูรู้ทันมึง ยิ่งกว่ามึงรู้
อีก ไอ้เอี่ยมึง"

ภริศตฤกษ์สมานพินิจท่านนี้มีติดกันหลายปีต่อเมื่อท่านคุณนิพนธ์ ขำวิไล,
คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, คุณสุจิตต์ วงษ์เทศ และท่านอังคาร กัลป์ยามพงศ์
น่าจะจดจำไว้ได้มาก...(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2534 :116)

ผู้เขียนขยายความประเด็นหลักที่กล่าวถึงความสามารถหลักแหลมในเชิงกวี การไม่ถือ
คน เป็นกันเอง ตรงไปตรงมา และมีอารมณ์ขันของหม่อมเจ้าจันทร์จิรายุพัฒน์ รัชนี้ ด้วย
การยกตัวอย่างสถานการณ์การโต้ตอบในเชิงกลอนที่แสดงถึงความผูกพันใกล้ชิดของผู้เขียนกับ
หม่อมเจ้าจันทร์จิรายุพัฒน์ รัชนี้ ผู้วชาญนม นอกจากสถานการณ์ดังกล่าวจะแสดงให้เห็นบุคลิกอัน
เป็นลักษณะเฉพาะคนและคุณลักษณะอันโดดเด่นของผู้วชาญนมแล้ว ยังบ่งบอกความสัมพันธ์
ใกล้ชิดของผู้เขียนกับผู้วชาญนมได้เป็นอย่างดี

ผู้เขียนยังเล่าเรื่องด้วยการขยายความประเด็นหลักที่กล่าวถึงคุณลักษณะอันน่า
ยกย่องของผู้วชาญนม ดังบทไว้อาลัยกัปพล วัชรพล เรื่อง "ด้วยความเคารพรัก"

...ท่าน ผอ. ไม่เคยพาผมไปเมืองนอก แต่พาหนีไปตรวจตลาด
เกือบทั่วประเทศ ท่านทำงานแข่งกับเวลา ขยันขันแข็ง ไม่เคยย่อท้อ มี
หัวใจเป็นชายเต็มชาย

ครั้งหนึ่งที่อีสาน เจ้าของแผงหนังสือกลับบ้าน ซึ่งอยู่กลางทุ่ง
ลับ ๆ เบื้องหน้า ท่านชวนผมเดินเอากระเป่าเอกสารไปให้ พร้อมได้รับ
คำตอบว่า แผงนี้ขายไทยรัฐขณะนั้นวันละ ๓ ฉบับละก็พอไหว ไม่อยาก
เหลือคืน ท่านตอบตกลง พรุ่งนี้ไทยรัฐจะถึงแผงวันละ ๔ ฉบับ

เดินกลับด้วยกัน ผมก็หัวเราะก๊าก เหมือนเณรบวชใหม่ ขึ้นใน
คาถาอาคมของสมภาร ถามว่าเราเดินกลางแดดไปกลับเกือบ ๓ กิโลเมตร
เพื่อจะเพิ่มหนังสืออีก ๑ ฉบับเท่านั้นแหละหรือครับ

ท่าน ผอ. ตอบด้วยเมตตาว่า เอ็งไม่รู้อะไร เพิ่มวันละฉบับเดือน
หนึ่งก็เพิ่ม ๓๐ ฉบับ ปีหนึ่งได้ ๓๖๕ ฉบับ ๑๐ ปีเท่าไร ๑๐๐ ปีเพิ่มเท่าไร
เอ็งลองคูณเอาเอง ข้าเรียนมาน้อย เลขต้องทำงานแบบนี้

ตอนไปลาออกเพื่อมาทำประชาชาติราชสัปดาหที่เนชั่น ผมก็มี
เหตุผลสั้น ๆ ว่า อยากเป็นอย่าง ผอ. บ้าง ท่านก็ให้เงินมาด้วยแสนหนึ่ง...
(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2540 : 150-151)

ผู้เขียนขยายความประเด็นหลักที่กล่าวถึงความขยันหมั่นเพียร อดทนอดกลั้น ผู้ เป็น
กันเอง ไม่ถือคน และความมีน้ำใจของกำพล วัชรพล ด้วยการยกตัวอย่างสถานการณ์การออกสำรวจ
ตลาดหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เมื่อครั้งผู้เขียนทำงานกับกำพล วัชรพล ซึ่งเป็นผู้อำนวยการสำนักพิมพ์
ไทยรัฐ และการมอบเงินจำนวนหนึ่งของกำพล วัชรพล แก่ผู้เขียน ตอนลาออก อันแสดงถึง
ความผูกพันใกล้ชิดของผู้เขียนกับกำพล วัชรพล ผู้วายชนม์ นอกจากสถานการณ์ดังกล่าวจะแสดง
ให้เห็นคุณลักษณะเด่นของผู้วายชนม์ ที่ควรแก่การยกย่องแล้ว ยังบ่งบอกว่าแม้ผู้เขียนจะเป็นเพียง
ผู้ได้บังคับบัญชาและผู้วายชนม์เป็นถึงผู้บริหาร แต่ทั้งสองคนก็มีความผูกพันใกล้ชิดเสมือนอยู่ใน
ตำแหน่งระดับเดียวกัน

เห็นได้ว่า ผู้เขียนกล่าวยกย่องคุณลักษณะเด่น ของผู้วายชนม์ ด้วย
การอ้างอิงเหตุการณ์อันแสดงความผูกพันใกล้ชิดของผู้เขียนกับผู้วายชนม์ เพื่อบ่งบอกว่า
สิ่งที่ผู้เขียนยกย่องนั้นเป็น “ความจริง” ซึ่งผู้เขียนได้สัมผัสและใกล้ชิดผู้วายชนม์ด้วยตนเอง มิใช่
เป็นข้อมูลที่นำมาจากการบอกเล่าของญาติพี่น้องหรือบุคคลใกล้ชิดผู้วายชนม์

2.2 ขยายความด้วยการแยกย่อยองค์ประกอบสำคัญของประเด็นอันแสดงถึงคุณสมบัติที่ควรถือ ปฏิบัติของผู้ประกอบอาชีพ

นอกจากขรรค์ชัย บุนปาน จะนำเสนอเนื้อเรื่อง โดยขยายความประเด็นหลักด้วย
การยกตัวอย่างสถานการณ์ที่แสดงถึงความผูกพันใกล้ชิดของผู้เขียนกับบุคคลสำคัญในเรื่องแล้ว
ยังขยายความด้วยการแยกย่อยองค์ประกอบสำคัญของประเด็น ที่แสดงคุณสมบัติอันควรปฏิบัติใน
การประกอบอาชีพ ดังบทไว้อาลัยสังข์ พัชโรทัย เรื่อง “ท่านผู้มีคุณูปการ” กล่าวถึงคุณลักษณะของ
นักเขียนว่า

...ครูสังข์ พัทธโนทัย มีประวัติชีวิตที่คนรุ่นหลังนำศึกษาค้นคว้า เป็นอย่างยิ่ง จากอาชีพครูธรรมดา ด้วยความรักและห่วงหาอาทรความรู้ทุกอย่าง ประคามในหนังสือ ท่านตะลุยอ่านหนังสือทุกเล่มเท่าที่ประเทศนี้จะ พึ่งมีหรือเปิดโอกาสให้มืออย่างฉกาจฉกรรจ์

ห้องสมุดในบ้านท่านกับความทรงจำในสมองท่านจึงเป็นขุมคลัง แห่งความรู้ที่เกื้อกูลต่อกัน

นอกจากเป็นนักอ่านผู้ยิ่งยงแล้ว ท่านยังเป็นนักฟังชั้นยอด ชาว คราวที่เกิดขึ้นจากทุกมุม โลก ท่านจะได้ยินก่อนอรุโฆทัย ไขแสง ความเจริญงอกงามก้าวหน้าทางสติปัญญาจึงเริ่มต้นทุกวัน สมกับ นามสกุลพัทธโนทัยนั่นเทียว

ในด้านความเป็นนักคิด นักเขียน แม้ครูสังข์จะเป็นผู้เชี่ยวชาญ เรื่องจีน โดยเฉพาะ ถึงกับจีนยกย่องความเป็นเพื่อนเก่าให้ไม่เสื่อมคลาย แต่ทัศนคติของท่านก็กว้างขวางในเรื่องต่างประเทศอย่างหาตัวจับยาก เป็นผู้มองการณ์ไกล โดยยึดถือผลประโยชน์แผ่นดินบิดมารดาเป็นหลัก เป็นพื้นฐานในการมองและนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาให้อย่างปราชญ์... (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2522 : 34)

ผู้เขียนเริ่มต้นด้วยประเด็นหลักที่กล่าวถึงความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของ สังข์ พัทธโนทัย จากครูไปเป็นนักเขียนที่ประสบความสำเร็จ มีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ อาทิ หนังสือ “สามก๊ก” ฉบับครูสังข์ หรือ “ประโคนชัย” จากนั้นผู้เขียนขยายความประเด็นดังกล่าว ด้วยการแยกย่อยให้เห็นแต่ละองค์ประกอบ โดยแสดงคุณสมบัติที่ทำให้สังข์ พัทธโนทัย เจริญก้าวหน้าในอาชีพ

องค์ประกอบแรก คือการเป็น “นักอ่าน” ผู้เขียนขยายความด้วยการบรรยายว่า จาก อาชีพครูทำให้สังข์ พัทธโนทัย มีคุณลักษณะของความใฝ่รู้ โดยหมั่นศึกษาหาความรู้ด้วยการอ่าน หนังสือทุกประเภท ความรู้ในห้องสมุดของบ้านกับความทรงจำที่สะสมในความทรงจำของสมองจึงเป็น แหล่งข้อมูลที่สังข์ พัทธโนทัย สามารถนำไปใช้ได้ทุกเมื่อ

ถัดมา ผู้เขียนกล่าวถึงองค์ประกอบที่สอง คือการเป็น “นักฟัง” โดยขยายความด้วยการบรรยายให้เห็นว่า สังข์ พัทธโนทัย เป็นผู้ที่รับฟังข่าวสารทุกประเภทจากทั่วมุม โลก ตั้งแต่ก่อน รุ่งอรุณของวัน บ่งบอกว่าสังข์ พัทธโนทัย มีสติปัญญาที่เกิดการพัฒนาตลอดเวลา

องค์ประกอบที่สาม คือ การเป็น“นักคิด” เนื่องจากสังข์ พัทธโนทัย เป็นนักอ่านและนักฟัง เขาจึงมีความคิดที่หลักแหลม โดยเฉพาะทางด้านการต่างประเทศ เห็นได้จากการที่เขาสร้างสัมพันธไมตรีกับจีน จนได้รับการยกย่อง องค์ประกอบทั้งสามข้างต้นบ่งบอกว่า เป็นคุณลักษณะของครูที่จะต้องอ่านและฟัง เพื่อเรียนรู้และรับข้อมูลข่าวสารมาวิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้แล้วถ่ายทอดสู่ผู้เรียน สังข์ พัทธโนทัย ในฐานะครูจึงมีคุณสมบัติดังกล่าว แต่เขาจะอ่านและฟังมากจนรอบรู้แล้วเกิดความคิด สังเกตได้จากทรรศนะของสังข์ พัทธโนทัย ในเรื่องต่างประเทศ ยากจะพบความผิดพลาด โดยแสดงข้อคิดที่คำนึงถึงอนาคตและยึดถือผลประโยชน์ของชาติเป็นหลักสำคัญแล้วนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาด้วยสติปัญญา สังข์ พัทธโนทัย จึงมีคุณลักษณะเด่นด้านการอ่าน ฟัง คิด และเขียน สอดคล้องกับคาถาหัวใจนักปราชญ์ สุ.จิ.ป.ล. ซึ่งหมายถึง อ่าน ฟัง คิด ถาม และเขียน (มดิชน, 2547 : 879) การขยายความลักษณะนี้ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจวัตถุประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้อย่างชัดเจน

เนื้อเรื่องในบทไว้อาลัยเสริมศรี เอกชัย เรื่อง“แม่เสริม”ซึ่งมีการบอกเล่าในลักษณะขยายความประเด็นหลักด้วยการแยกย่อยขององค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

...แอบศึกษาเงียบ ๆ ว่า ท่านแต่ก่อนครองคนใช้ชีวิตกันอย่างไร
หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, เดลิไทม์ จึงประสบความสำเร็จ

สิ่งที่ค้นพบจากครูก็คือ ต้องทำตรงกันข้ามกับครูบ้าง ยกเว้นเรื่อง
ใจใหญ่ ใจเป็นประธาน ทุกสิ่งทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยใจ

ประการแรก ต้องลืมงานวันเกิดที่เกี่ยวข้องกับตัวเองให้สิ้นเชิง
ถึงวันเกิดพึงคิดถึงพระคุณแม่ พระคุณพ่อให้หนัก แม่เจ็บเกือบตายในวัน
คลอดเรา พ่ออดคาหลับจับดานอนเช็ดขี้เช็ดเยี่ยวสารพัด ไครที่กล้าจัด
งานวันเกิดตัวแล้วเคือคร้อคนอื่น คนคนนั้นต้องเก่งเกินตัว

ต่อมา ค้นพบที่เดลิไทม์ สำนักงานหนังสือพิมพ์ขณะนั้นตั้งอยู่ที่
ซอยกล้วยน้ำไทย สุขุมวิท แต่การซ่อมบำรุงยานพาหนะหรือยานยนต์
ทั้งหมดกลับต้องส่งไปซ่อมที่อู่แถวบางพลัดธนบุรี ผลก็คือ วันหนึ่งแม่
เสริมเหนื่อยจนแทบขาดใจ

ตอนที่หนังสือพิมพ์มดิชน ออกวางตลาดใหม่ ๆ ในต้นปี
พ.ศ. ๒๕๒๑ แม่เสริมอบรมสั่งสอนผมประการเดียวว่า ฝั่งต้องทำเป็น
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในกรุงเทพฯ ให้ได้ คนกรุงเทพฯ ต้องปฏิเสธมดิชน
๘ หน้าของฝั่งไม่ได้ เพราะคนอื่นเขามี ๑๖ หน้า... (ชรรค์ชัย บุนนาค, 2541 : 158)

ผู้เขียนเริ่มด้วยประเด็นหลักที่กล่าวถึงข้อปฏิบัติของเสริมศรี เอกชัย ในการประกอบอาชีพนักหนังสือพิมพ์ให้ประสบความสำเร็จ โดยยึดเสริมศรี เอกชัย เป็นเสมือนครูในการนำแนวทางดังกล่าวมาปรับปรุงใช้กับการบริหารสำนักพิมพ์ของตน ได้แก่ การสร้างจิตใจให้กล้าแกร่ง มุ่งมั่น เด็ดเดี่ยว เพราะจิตใจที่แข็งแกร่ง มุ่งมั่น จะกระตุ้นให้มีพลัง ทั้งความคิดและการกระทำ ถ้าจิตใจอ่อนแอ ร่างกายอ่อนแอแรงและขาดกำลังใจจะประกอบกิจให้ลุล่วง จากนั้นผู้เขียนกล่าวถึงประเด็นถัดมา โดยขยายความด้วยการแยกย่อย 3 ประเด็น คือ ประการแรก ความกตัญญูทศเวทีต่อบุพการี เสริมศรี เอกชัย ยึดมั่นคุณธรรมข้อนี้มาก โดยปรารภว่าบุคคลที่จะจัดงานครบรอบวันเกิดแล้วทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ควรละเว้นการกระทำเช่นนั้น ให้ปรับเปลี่ยนเป็นรำลึกถึงพระคุณบิดามารดา ผู้ให้กำเนิด ที่ต้องเจ็บปวดลำบากในวันให้กำเนิดลูก

ประการที่สอง ผู้เขียนยกย่องเสริมศรี เอกชัย ว่ามีความอดทนในการปฏิบัติงาน โดยยกเหตุการณ์ที่เสริมศรี เอกชัย บริหารจัดการและต้องเดินทางไปกลับระหว่างสำนักพิมพ์กับโรงซ่อมบำรุงยานพาหนะ เพื่อจัดการซ่อมบำรุงยานพาหนะทั้งหมด ที่ใช้ในกิจการงานหนังสือพิมพ์ ซึ่งแสดงให้เห็นคุณลักษณะดังกล่าว

ประการสุดท้าย เป็นคำอบรมสั่งสอนของเสริมศรี เอกชัย ที่แนะนำผู้เขียนให้ผลิตหนังสือพิมพ์ครองใจคนกรุงเทพฯ ให้ได้ แม้จะมีจำนวนหน้าน้อยกว่าฉบับอื่น ๆ การขยายความประเด็นหลักของเรื่องด้วยกลวิธีนี้เห็นได้ว่า ผู้เขียนไม่ได้กล่าวยกย่องเสริมศรี เอกชัย อย่างตรงไปตรงมาว่า มีความคิดสร้างสรรค์ กตัญญูทศเวที มีความอดทนในการประกอบอาชีพสื่อสารมวลชน จึงเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ แต่ยกเหตุการณ์และคำแนะนำของเสริมศรี เอกชัย ที่แสดงให้เห็นคุณลักษณะดังกล่าว กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดการคิดวิเคราะห์ ตีความ เพื่อค้นหาความหมายของเนื้อเรื่องที่ผู้เขียนสื่อสาร

การเล่าเรื่องด้วยกลวิธีดังกล่าวมีความน่าสนใจมาก นอกจากผู้อ่านจะเข้าใจเนื้อเรื่องตามความคิดหลักที่เชื่อมโยงกันแล้ว ยังรับรู้แนวทางการปฏิบัติคนให้ประสบความสำเร็จในอาชีพ เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องอย่างชัดเจน สามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผู้เขียนมิได้บอกคุณลักษณะที่ดีดังกล่าวตรงไปตรงมา แต่เล่าประสบการณ์การทำงานของผู้ชายหนุ่มให้ผู้อ่านคิดวิเคราะห์ หาประเด็นที่ผู้เขียนต้องการสื่อด้วยตนเอง

3. การอ้างอิงเหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นข่าวซึ่งประสบกับบุคคลสำคัญหรือสอดคล้องกับเหตุการณ์ในเรื่อง

บทไหว้อาลัยรัช วัชยดิษฐ์ เรื่อง “แต่รัช” ผู้เขียนใช้กลวิธีนี้ในการเล่าเรื่องว่า

๑๕.๑๕ น. ของวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๑ ผมมีกำหนดการออก
เดินทางจากเชียงใหม่กลับกรุงเทพฯ

๑๘.๕๕ น. ถึงเวลาเรียกขึ้นเครื่อง มีเสียงประกาศเลื่อน
การเดินทางออกไปเป็นเวลา ๑๕.๓๐ น.

๒๐.๔๕ น. เดินทางถึงกรุงเทพฯ ระหว่างเดินทางตามช่องทางมา
คอยรับสัมภาระ ผมเหลียวกลับไปดูซื้อเครื่องบินแอร์บัส ลำที่ครอบครว
กับพี่เพื่อนน้องผมนั่งมา

เครื่องบินลำนั้นชื่อพิชญ โลก

อีก ๒๕ ชั่วโมงต่อมา ผมก็นั่งติดตามข่าวจนถึงเที่ยงคืน
เมื่อเครื่องบินลำนั้นตกแล้วที่สุราษฎร์ธานี

๑๐๕ ชีวิตได้จากไปอย่างไม่สมควรจาก และพาคณะวิชาชีพ
-วรรณ วิชัยดิษฐ์ เพื่อนรุ่นพี่ของผมจากไปด้วย

.....
ในฐานะศิษย์การบินสมัครเล่น ซึ่งครูเกษตร โรจนนิล กับ
ครูสุเทพ เทพรักษ์ (พลอากาศเอกผู้โด่งดังทั้งคู่) เป็นผู้สอน หัวนี้ก็มีครู
เกษม เป็นพี่ผม ช่วยมาสอนบินภาคแสดงหลบหลีกให้ยามว่างผมเคย
แห่คุณธรรมบุญแก้ว

“ปีอะเมซิ่ง ไทยแลนด์ ระวังอย่าให้เครื่องการบินไทยอะเมซิ่งนาเวีย”
มีนัยประกอบประ โยคเพิ่มเติมด้วยว่า ทุกคนทุกฝ่ายต้องม
ความรับผิดชอบร่วมกันอย่างดีที่สุด การจัดการฝึกอบรมให้นักบินสมัครด้วยซ้ำ

เมื่อเครื่องยนต์เป็นปัจจัยหลัก ช่างเครื่องต้องสำคัญ หอบังคับ
การบินต้องงานหนักหน่วง แน่นนอน ความเร็วและอากาศเป็นตัวแปรพลก
ผัน นักบิน คือผบ.สูงสุด หรือผู้รับผิดชอบสูงสุดในเที่ยวบินนั้น ๆ

ไม่มีอัตราการเสี่ยง

พื้น หรือไม่พื้น รอด หรือไม่รอด ถ้ามีคำว่า หรือ ผุดขึ้นในใจ
ต้องหยุดและเปลี่ยนความคิด กระทำในสิ่งตรงกันข้ามกับคำข้างหลัง
หรือทันที

เพราะนักบินไม่ใช่หมวย

งานทุกงานที่เกี่ยวข้องด้วยชีวิตคนอื่น ผู้ชนะที่แท้จริงต้องชนะ
ใจตัวเองด้วยการ ไม่เสี่ยงเป็นปฐม

คุณธรรมบุญ ยังเคยขานรับว่า ฮ้อ ฮ้อ เสียด
 ถ้าแอร์บัสลำที่ตกลงล่าสุดไม่ใช่เครื่องเหยีย หอฯเหยีย ก็หมายถึงคนเหยีย...
 (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2542 :169-171)

ผู้เขียนยกเหตุการณ์อันน่าสลดใจที่เกิดกับผู้วายชนม์ มาอ้างอิงประกอบการแสดงความคิดเห็น คือเหตุการณ์อุบัติเหตุเครื่องบินตก ที่ทำให้ธวัช วิชัยดิษฐ์ และภรรยาเสียชีวิต ผู้เขียนนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาอ้างอิง เพื่อแสดงทรรศนะว่า มูลหรือที่มาของอุบัติเหตุทางการบิน ที่จะทำให้ผู้โดยสารเสียชีวิตนั้นเกิดจากหลายปัจจัย ทั้งเครื่องยนต์ หอบังคับการบิน นักบิน และเพิ่มข้อคิดให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการบินได้ตระหนักถึงความปลอดภัยของผู้โดยสารเป็นสำคัญ โดยกล่าวว่าทุกฝ่ายในหน่วยงานต้องมีการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ ช่างเครื่องและหอบังคับการบินควรปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดรัดกุม โดยเฉพาะนักบินคือผู้รับผิดชอบสูงสุดในแต่ละเที่ยวบิน ขณะปฏิบัติหน้าที่ต้องมีความมั่นใจอย่างขึงขวด ผู้เขียนนำเหตุการณ์ที่เกิดกับผู้วายชนม์มาอ้างอิงประกอบการแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล และยังเป็นการกล่าวย้ำเพื่อให้บุคคลทั่วไปและหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย

บทไว้อาลัยวิฑูร กวยะปาลนิก เรื่อง “อาลัยวิฑูร กวยะปาลนิก” ผู้เขียนนำเหตุการณ์ที่ทำให้บุคคลเสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ มีลักษณะสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดกับผู้วายชนม์ คือการถูกฆาตกรรมที่ปรากฏเป็นข่าว ดังนี้

นับย้อนหลังไปประมาณไม่ต้องถูกต้องนัก ก็เกือบ ๔๐ ปีเข้าไปแล้ว ชาว “อารีย์ ลีวีระ” ผู้อำนวยการบริษัทไทยพาณิชย์การจำกัด เจ้าของหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทยรายวัน” และหนังสือพิมพ์อีกหลายฉบับถูกยิงตาย ณ เส้นทางสายเปลี่ยวขณะนั้น “เพชรเกษม” ใกล้กับหัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ เป็นข่าวที่สะท้านสะเทือนไปทั้งวงการหนังสือพิมพ์และวงการเมือง

ว่ากันว่า การตายของ ผอ.อารีย์ นักหนังสือพิมพ์ผู้ทรงงูไม่ระย่นระย้อกับผู้ทรงอำนาจทางการเมืองขณะนั้น เกิดจากการเข้าไปขัดขวางผลประโยชน์ทางการเมือง และบุคคลผู้เบื้องหน้าเบื้องหลังในวงการเมืองอย่างตรงไปตรงมา

ครั้นลุดิศกราช ๒๕๓๔ ระหว่างรัฐบาล รสช.ปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเร่ง
ขจัดทุจริต เร่งฉีกหน้ากากอาชญากรรม บรรดาผู้ตัดไม้ทำลายป่าและบุกรุก
ป่าสงวนฯ

๒ ทุ้มเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ พฤษภาคม ซึ่งเป็นวันแรกของ
การเปิดภาคเรียนของบรรดานักเรียนทั้งหลาย เสียงปี่น้ดหนึ่งก็ดังระเบิด
เจาะชมองของเจ้าของนาม“เหล็กเพชร” วิฑูร กวชะปาณิก หัวหน้าข่าว
ภูมิภาคหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คว่าข่าวแม่ระหว่งที่ยื่นข้อโจ๊กไปเป็นอาหาร
ค่ำ ชุมชนลาดพร้าวที่ยังจ่อแจด้วยผู้คนสัญจรไปมา

แล้วไ้ถ้อยสฤลเจ้าของปี่น้ดนั้นก็ขยับ ไปซ้อนท้ายจยย.
(จักรยานยนต์) ที่จอดรออยู่หาวบ ไปด้วยตาเช่นเดียวกับการลอบสังหาร
เหยื่อรายอื่น ๆ...(ขรรค์ชัย นุนปาน, 2543 : 107-108)

ก่อนจะบรรยายเหตุการณ์ที่น่าหดหู่ ซึ่งประสบกับวิฑูร กวชะปาณิก ผู้วายชนม์
ผู้เขียนยกเหตุการณ์การลอบสังหารนักหนังสือพิมพ์ ที่ปรากฏเป็นข่าวมาอ้างอิงประกอบการบอก
เล่าเหตุการณ์การลอบสังหารวิฑูร กวชะปาณิก ผู้วายชนม์ ของผู้มีอิทธิพล เพื่อให้เห็น
ความสอดคล้องกันระหว่างสองเหตุการณ์ คือการฆาตกรรมอารีย์ ลิวีระ ผู้อำนวยการบริษัทไทย
พาณิชย์การและเจ้าของหนังสือพิมพ์หลายฉบับ โดยมีสาเหตุและเกิดในลักษณะเดียวกับการ
การฆาตกรรมวิฑูร กวชะปาณิก อันเนื่องมาจากงานเขียนที่เปิดประเด็นเบื้องหน้าเบื้องหลังของ
การทุจริตในแวดวงการเมือง การอ้างอิงเหตุการณ์สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่ประสบกับบุคคลสำคัญ
ในเรื่องดังกล่าว เป็นการย้ำหรือเน้นให้เห็นว่านักการเมืองและผู้ทรงอิทธิพลที่ทุจริตคดโกง
แสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ยังคงมีอยู่ในสังคม และสื่อมวลชนที่ซุกซุ่ม เปิดโปงให้
ประชาชนได้รับรู้ข้อเท็จจริงก็จะไม่ปลอดภัย และอาจต้องเสียชีวิตจากการถูกลอบสังหาร
โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถดำเนินการจับกุมผู้กระทำผิดได้

การเล่า เรื่องด้วยกลวิธีนี้ นอกจากทำให้ผู้อ่านได้ทราบรายละเอียด สาเหตุ
การเสียชีวิตของผู้วายชนม์แล้ว ยังสร้างความน่าเชื่อถือต่อข้อมูลดังกล่าวที่ผู้เขียนนำมาเล่า เพราะ
อ้างอิงจากเหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นข่าว บ่งบอกว่าเป็นเหตุการณ์ที่สลดหดหู่

4. การอ้างอิงเอกสารหรือข้อมูลสนับสนุน

บทไว้ว่าด้วยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย นุนปาน ยังมีการเรียบเรียงเนื้อเรื่องในลักษณะ
อ้างอิงเอกสารหรือข้อมูล โดยอ้างถึงเอกสารที่มีข้อมูลอันเกี่ยวข้องกับผู้วายชนม์ประกอบ

การบรรยายประสบการณ์ชีวิตของผู้ชายชนม์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและสนับสนุนเนื้อเรื่องที่นำมากล่าว การอ้างอิงเอกสารหรือข้อมูลนี้ผู้เขียนอาจอ้างเฉพาะชื่อเอกสารและผู้แต่ง โดยมิได้บอกเล่ารายละเอียดของข้อมูลในเอกสาร หรือยกเฉพาะรายละเอียดของข้อมูลในเอกสาร แต่ไม่ได้บอกแหล่งที่มา เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวชีวิตของผู้ชายชนม์ในแง่มุมอื่น ๆ จากเอกสารดังกล่าว บทไว้อาลัยมนตรี ตราโมท เรื่อง“คุณครุมนตรี ตราโมท” ผู้เขียนอ้างอิงข้อความส่วนหนึ่งจากคอลัมน์“ของดีมีอยู่”ในมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 10 มิถุนายน 2527 ที่ผู้เขียนเขียนถึงมนตรี ตราโมท เนื่องในวันฉลองอายุครบ 84 ปีบริบูรณ์ โดยยกเนื้อความดังกล่าวมาบอกเล่าในส่วนแรกของเนื้อเรื่อง ก่อนผู้เขียนจะเขียนไว้อาลัยการจากไปของมนตรี ตราโมท ดังนี้

...งานฉลองให้คุณครูครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๒ วัน วันแรกเป็นวันเสาร์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๗ ตั้งแต่บ่าย ๒ โมงเป็นต้นไป ยึดโรงละครแห่งชาติเป็นจุดปฏิบัติการ อาจารย์คุณชายตึกฤทธิ์ ปราโมช โอรสองค์เล็กของพระองค์เจ้าคำรบ นำขบวนกล่าวถึงประวัติและชาติภูมิของคุณครู ตามด้วยอาจารย์ธนิศ อยู่โพธิ์ อดีตอธิบดีกรมศิลปากรผู้ยิ่งใหญ่(เพราะยังไม่มีอธิบดีคนไหนดีกว่า) จะมาเหยยถึงผลงาน, ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุลณ อรุชยา จะว่าด้วยการประพันธ์, อาจารย์ภาวาส นุนนาค ว่าด้วยการอบรมสั่งสอนศิษย์ โดยคุณหมอปูนพิศ อนาคตกุล กับอาจารย์เสรี หวังในธรรม ร่วมดำเนินรายการสลับกับการบรรเลงและระบำโบราณคดีอีก ๕ ชุด

วันรุ่งขึ้นเป็นวันอาทิตย์ ตั้งแต่ ๑๐ โมงเช้าถึงบ่าย ๒ โมงใช้โรงละครเดิมแสดงศรีสุขนาฏกรรมว่าด้วยผลงานของคุณครูล้วน ๆ ๕ โมงเย็นย้ายงานมาที่โรงละครเล็ก เปิดโอกาสให้ศิษยานุศิษย์เข้ารดน้ำขอพร ใครอย่าไปทะเล้งให้พรท่านเข้าละ, ๖ โมงเย็นยึดสังคีตศาลาเป็นที่สังสรรค์ มีดนตรีไทยขับกล่อมตลอดงาน...(ขรรค์ นุนปาน, 2527-2538 : 134-135)

เนื้อเรื่องข้างต้นใช้การอ้างอิงข้อมูลที่เกี่ยวกับกำหนดการในงานฉลองอายุครบ 84 ปี บริบูรณ์ของมนตรี ตราโมท ผู้ชายชนม์ เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ โดยเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวกับส่วนที่เขียนไว้อาลัยการจากไปของมนตรี ตราโมท ได้อย่างกลมกลืนสอดคล้องกัน ข้อมูลข้างต้นแสดงความเลื่อมใสศรัทธาของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์และดนตรีไทย ที่มีต่อมนตรี ตราโมท ทั้งยังสื่อว่ามนตรี ตราโมท คือบุคคลที่มีคุณูปการต่อวงการนาฏศิลป์และดนตรีไทย เพราะประจักษ์

ด้วยผลงาน ทั้งด้านดนตรีและนาฏศิลป์ที่เป็นรากฐานให้คนรุ่นหลังได้สืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติสืบไป

เนื้อเรื่องในบทไว้อาลัยป๊วย อิงภากร เรื่อง “ถล่มของ” ยังใช้กลวิธีการอ้างอิงเอกสารประกอบการกล่าวยกย่องผู้วายชนม์ ดังนี้

หนังสือเล่มล่าสุดเกี่ยวกับท่าน คือชีวติงานและความหลัง
จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีรังสรรค์ ชนะพรพันธ์
เจ้าของนามปากกานายอ่อน โยนย้ง ลูกศิษย์ นายเข้ม เย็นย้ง เป็น
บรรณาธิการ ราคาเล่มละ ๖๐ บาท แบ่งงานเขียนในเล่มออกเป็น ๓ ภาค
จับอ่านเมื่อไรก็วางไม่ลงเมื่อนั้น

คนคนหนึ่งสะอาดมาทั้งไตรทวาร กายกรรม วาจากรรม มโนกรรม หากที่
ดำเนินไม่ได้ สมองคุณหน้าที่การงานราชการแผ่นดินจนอายุครบ ๗๐ ปีก็
ควรได้รับผลแห่งความชื่นใจตามปกติ...(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2529 :79)

ก่อนผู้เขียนจะกล่าวยกย่องป๊วย อิงภากร ผู้วายชนม์ ผู้เขียนอ้างอิงเอกสารอัน
เกี่ยวกับชีวิตและผลงานของป๊วย อิงภากร โดยบอกชื่อและแหล่งที่มาของเอกสาร อีกทั้งยังแจ้งราคา
หนังสือ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้อ่านที่สนใจใคร่รู้ชีวิตและผลงานของป๊วย อิงภากร ได้ติดตามหา
หนังสือดังกล่าวมาอ่าน จากนั้นผู้เขียนยกย่องป๊วย อิงภากร ว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติอันหาได้
ยากยิ่งจากบุคคลทั่วไป คือมีความสะอาด ทั้งการกระทำ คำพูด ความคิด และปฏิบัติหน้าที่ราชการ
ด้วยความรับผิดชอบ จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

ผู้เขียนยกข้อมูลและอ้างอิงเอกสารสนับสนุนประกอบการเล่าเรื่อง ได้อย่างกลมกลืน
สอดคล้องกัน ทั้งยังช่วยให้เนื้อหามีความน่าเชื่อถือ ผู้อ่านสามารถสืบค้นและอ่านเพิ่มเติมได้จาก
สิ่งที่ผู้เขียนอ้างอิงถึง

กล่าวได้ว่า ขรรค์ชัย บุนปาน เล่าเรื่องอย่างน่าสนใจ โดยลำดับเนื้อหาตามเวลา
เหตุการณ์ และตามความสำคัญของเรื่องอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกัน ขยายความประเด็นหลักด้วย
การยกตัวอย่างสถานการณ์ที่แสดงให้เห็นความผูกพันใกล้ชิดของผู้เขียนกับบุคคลสำคัญในเรื่อง
สร้างความน่าเชื่อถือต่อข้อมูลที่เล่า และแยกย่อยองค์ประกอบสำคัญของประเด็นอันแสดงคุณสมบัติที่
ควรถือปฏิบัติของผู้ประกอบอาชีพ ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อความได้อย่างแจ่มแจ้ง และอาจใช้เป็น
แนวทางในหน้าที่การงาน อีกทั้งการอ้างอิงเหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นข่าว ซึ่งประสบกับบุคคลสำคัญ
หรือสอดคล้องกับเหตุการณ์ในเรื่อง กระตุ้นให้ผู้อ่านติดตามอ่านความเป็นมา รายละเอียดของ

เหตุการณ์ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังใช้การอ้างอิงเอกสารหรือข้อมูลสนับสนุนที่สร้างความน่าเชื่อถือ และจงใจให้คั่นกว่าศึกษาเพิ่มเติมอีกด้วย

การเขียนสรุป

การสรุปเรื่องมีความสำคัญเช่นเดียวกับคำนำ เพราะเป็นการปิดท้ายให้เนื้อเรื่องมีความสมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น ในบทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน ผู้เขียนใช้กลวิธีในการสรุปเรื่องหลายลักษณะ ได้แก่ ใช้ข้อความที่ขัดแย้งกับชื่อเรื่อง ตั้งคำถามให้ขบคิด และใช้คำคมที่เป็นคติหรือข้อคิด ตลอดจนย้ำให้เห็นประเด็นสำคัญเพื่อแนะแนวทางปฏิบัติ

1. ใช้คำหรือข้อความที่ขัดแย้งกับชื่อเรื่อง

การสรุปเรื่องที่นำเสนอใจลักษณะหนึ่ง ในบทไว้อาลัยของขรรค์ชัย บุนปาน คือการใช้คำหรือข้อความที่ขัดแย้งกับชื่อเรื่องประกอบการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน ที่มีเนื้อความเชื่อมโยงกันระหว่างชื่อเรื่องกับบทสรุป คือเนื้อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทุกประเด็น มีทิศทางไปในแนวทางเดียวกัน ตั้งแต่ในส่วนของชื่อเรื่องจนถึงสรุปท้ายเรื่อง เช่น ในบทไว้อาลัย วิเชียร ภู่งจริญศ เรื่อง “โลกนี้ยุคธรรม” มีการสรุปเรื่องว่า

... ไม่สนุกและ โลกไม่ยุคธรรมแน่ครับ ถ้าหลานของพวกเราทั้ง ๕ คน
จะเป็นก๊วยบ้าง ดิคาเสพติดบ้าง ระยำดอกทองตามกระแสนารชธรรมของ
ผู้ไฝ่ต่ำบ้าง โดยมีพ่อเป็นนายพลและมีแม่เป็นนักสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย
อยู่นอกบ้าน... (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2525 : 37)

ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องว่า “โลกนี้ยุคธรรม” และสรุปด้วยการใช้ข้อความที่ขัดแย้งกับชื่อดังกล่าวว่า “โลกนี้ไม่ยุคธรรม” โดยมีเนื้อความขยายเพื่อบอกย้ำให้เห็นว่าหากผู้วายชนม์ คือ วิเชียร ภู่งจริญศ และภรรยา ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างดีต่อสมาชิกในครอบครัว คือ บุตรธิดา โดยให้การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเป็นอย่างดีแล้ว หากบุตรธิดาประพฤติปฏิบัติตนนอกกรอบนอกทางหรือประพฤติตนไปในทางเสื่อมเสีย โลกนี้ (คง) ไม่ยุคธรรม แต่ในความเป็นจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น สมาชิกในครอบครัวของ วิเชียร ภู่งจริญศ ล้วนประพฤติดีประพฤติชอบ ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่า “โลกนี้ยุคธรรม” ซึ่งสอดคล้องกับชื่อเรื่อง

นอกจากนี้ ในบทไว้อาลัยสุเชาว์ ศิษย์คณิศร์ เรื่อง “ฝันดี” ยังมีการสรุปเรื่อง โดยใช้คำที่ขัดกับชื่อเรื่อง ดังนี้

...บัดนี้รูปที่ไร้ใจครองของพี่สุเชาว์ ศิษย์คณิศร์ ก็นอนหลับ
นิรันดรอยู่ที่ศาลา ๑ วัดโสมนัสฯ

และวิญญาณอย่างพี่สุเชาว์ต่างหากที่อวยพรให้คนอยู่ข้างหลังฝัน
ดี เพราะเขารู้ดีว่า โลกนี้หรือแผ่นดินนี้มีคนเป็นจำนวนมากยังฝันร้ายใน
ขณะที่ลืมตา (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2527 : 87)

ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องว่า “ฝันดี” และสรุปด้วยการใช้คำที่ขัดแย้งกับชื่อข้างต้นว่า “ฝันร้าย” โดยมีเนื้อความขยายเพื่อเน้นย้ำให้เห็นว่า ผู้วายชนม์ที่เสียชีวิตไปสู่สุคติแล้ว คือ ที่หลับสนิทแล้วหลับอย่างมีความสุข ไม่รับรู้ถึงความทุกข์ใด ๆ ถ้าจะเปรียบกับคนที่มีชีวิตอยู่ก็เท่ากับ ผู้วายชนม์ได้นอนหลับ “ฝันดี” ไปแล้ว แต่ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ข้างหลังยังคงต้องต่อสู้กับชีวิต ความยากลำบาก อุปสรรค หรือปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ถ้าจะหลับก็ยังคง “ฝันร้าย” อยู่ ซึ่งสอดคล้องกับชื่อเรื่อง

การสรุปเรื่องลักษณะดังกล่าวมีความน่าสนใจมาก แสดงความมีเอกภาพ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเนื้อหา ทั้งยังกระตุ้นความคิดให้ผู้อ่านทบทวนเรื่องราว เชื่อมโยงสู่บทสรุป เพื่อค้นหาความหมายแท้จริงที่ผู้เขียนมุ่งสื่อ

2. ตั้งคำถามให้ขบคิด

ข้อสรุปในรูปแบบนี้ คือการปิดเรื่อง โดยตั้งคำถามเป็นประเด็นที่ท้าทายให้ผู้อ่านขบคิด กลวิธีนี้ช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านได้วิเคราะห์ หรือนำประเด็นปัญหาที่ผู้เขียนฝากไว้ไปคิดต่อ เช่น ในบทไว้อาลัยหลวงพ่อบุญ เป็น ยัมประเสริฐ เรื่อง “หลวงตาเป็น” ใช้กลวิธีในการสรุปเรื่อง ดังนี้

...ผลจากการเกิดคือ เสื่อม คับ ฉิบหาย หายนะ คนเราเกิดมาด้วยความไม่รู้ ก็รู้ ๆ กันอยู่ เกิดแล้วจะทำให้อะไรเกิดต่อ ไม่รู้เห็นจะไม่ได้

ก็ถ้ามันจะทำให้เกิดความฉิบหายอย่างเดียว จะไปคิดไปทำมันทำไมวะ – ประหลาดแท้ ๆ (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2538 : 131)

ส่วนท้ายของข้อสรุปข้างต้นใช้การตั้งคำถามในลักษณะไม่ต้องการคำตอบ แต่ถามเพื่อให้ผู้อ่านขบคิดเกี่ยวกับการไม่นำหายนะมาสู่ตน “ความฉิบหาย” ในที่นี้ คือผลร้ายที่ได้รับจากการกระทำความชั่ว ผู้เขียนตั้งคำถามว่า คิดจะกระทำให้สิ่งเหล่านี้ทำไม เมื่อทราบแล้วว่า จะก่อให้เกิดผลอย่างไร ก่อนจะตั้งคำถามข้างต้น ผู้เขียนแสดงทรรศนะถึงการเกิดว่า ผลที่สืบเนื่อง คือ ความเสื่อมและสิ้นสูญอันเป็นกฎธรรมชาติ คนเกิดมาด้วยความไม่รู้ แต่เมื่อเกิดมาแล้วต้องรู้จักดำเนินชีวิตและรับรู้ในผลของการกระทำความคิดกับความชั่วว่า แตกต่างกันอย่างใด ผู้เขียนยังกระตุ้นให้ผู้อ่านขบคิดตามด้วยการใช้คำสั้น ๆ ว่า “ประหลาดแท้ ๆ” เพื่อโยงไปสู่พฤติกรรมของคนบางคน ซึ่งรู้ดีว่ากำลังกระทำในสิ่งที่จะนำหายนะมาสู่ตน แต่ก็ยังคงกระทำ การสรุปเรื่องในรูปแบบนี้กระตุ้นให้ผู้อ่านตระหนักถึงการเลือกแนวทางในการดำรงชีวิต

ในบทไว้อาลัยหม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ เรื่อง “ดวงจันทร์ไปไหน ทำไมจึงไม่ส่องแสง...” มีการสรุปเรื่อง ดังนี้

...คำถามวันนี้ก็คือ นักการเมืองปัจจุบันมีกรณีขำเพ็ญตามหลัก
ประชาธิปไตยอันแท้จริงหรือไม่?

ถ้าไม่ ไมตรีจิต วิทยาคม พวกเอ็งจะมีกันละหรือ ?

อุดมสันติสุข จะมีขึ้นที่ไหนหนอ ?? (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2529 : 79)

ข้อสรุปดังกล่าวใช้คำถามทั้งท้ายให้ขบคิด เริ่มจากผู้เขียนตั้งคำถามว่า นักการเมืองในปัจจุบันได้ประพฤติปฏิบัติตามครรลองของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงหรือไม่ นักการเมืองเหล่านั้นจะมีเมตตาธรรม ตระหนักรู้ในหน้าที่และความรับผิดชอบอันเป็นหน้าที่สำคัญของนักการเมืองได้หรือ สังคมจะมีสันติสุขได้อย่างไร เมื่อนักการเมืองเป็นเช่นนี้

การทิ้งท้ายเรื่องด้วยคำถามเป็นอีกกลวิธีที่น่าสนใจ นอกจากผู้เขียนจะกระตุ้นด้วยการบอกกล่าวให้ตระหนักถึงสิ่งที่ดีและไม่ดีแล้ว ยังเน้นย้ำด้วยการตั้งคำถามให้ขบคิดถึงข้อควรและไม่ควรปฏิบัติในตอนจบเรื่อง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข และดำเนินตามแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งผู้อ่านได้เรียนรู้เนื้อหาทั้งหมดแล้ว ตั้งแต่ชื่อเรื่องจนถึงเนื้อเรื่อง จึงเพิ่มพลังความคิดให้ผู้อ่านเห็นประเด็นปัญหา และรู้ทางขจัดปัญหาจากคำถามของผู้เขียนได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

3. ใช้คำคมที่เป็นคติหรือข้อคิด

การสรุปเรื่องรูปแบบนี้เป็นอีกลักษณะหนึ่งที่ผู้เขียนใช้ประโยคสั้น ๆ กระชับ แต่แสดงเนื้อความสำคัญที่เป็นข้อคิดฝากไว้ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เช่น ในบทไว้อาลัยรศ. ยาวะประภาส

เรื่อง “แต่กวี่ร้อยแก้ว” มีการสรุปเรื่องว่า

...นักเขียนตาย แต่งานของเขาไม่ตาย (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2534 : 103)

ข้อสรุปข้างต้นใช้ประโยคสั้น ๆ กระชับ แต่แสดงเนื้อความสำคัญที่เชื่อมโยงเนื้อเรื่องทั้งหมด ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้เขียนต้องการสื่อความด้วยการกล่าวถึงคุณสมบัติ ที่แสดงให้เห็นความสามารถของรัตนะ ขวาระประภาส ผู้วางชนม์ คือการเป็นนักเขียนที่มีความสามารถ แม้รัตนะ ขวาระประภาส จะเสียชีวิตแล้ว แต่ผลงานเขียนที่มีสารประโยชน์ของเขายังเป็นประโยชน์แก่คนรุ่นหลัง หรือผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่

นอกจากนี้ ในบทไว้อาลัยสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ เรื่อง “หนึ่งในสามนาย” ยังมีการสรุปเรื่องด้วยกลวิธีนี้

...ร่างกาย สังขาร เกิด ตั้งอยู่ เสื่อม คับ ตามสภาพของมัน แต่
นาม โคตร ผลงาน ยังดำรงอยู่ (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2534 : 103)

ข้อสรุปดังกล่าวใช้ประโยคสั้น ๆ กระชับ แต่ครอบคลุมเนื้อความสำคัญทั้งหมดของเรื่อง และยังแสดงแนวคิด คือการให้ตระหนักถึงกฎเกณฑ์แห่งธรรมชาติ อันเป็นหลักธรรมของพุทธศาสนาที่ว่า ด้วยกฎแห่งอนิจจัง ซึ่งสังขารเกิดขึ้น ดำรงอยู่ จากนั้นก็จะเสื่อมสภาพตามกาลเวลา และสุดท้ายก็ดับลงไป แต่สิ่งที่จะยังคงอยู่ คือผลงานอันทรงคุณค่าแก่สังคม ที่สร้างชื่อเสียงเกียรติคุณแก่ผู้วางชนม์ ให้คนรุ่นหลังกล่าวขานและรำลึกถึง

นอกจากผู้เขียนสรุปเรื่องด้วยการตั้งคำถามให้ขบคิดแล้ว ยังทิ้งท้ายด้วยคำคมสั้น ๆ ที่แสดงคติธรรมและชี้ประเด็นความคิดหลัก ย้ำเตือนให้ผู้อ่านตระหนักถึงแนวทางในการดำรงชีวิต

4. ย้ำให้เห็นประเด็นสำคัญเพื่อแนะแนวทางปฏิบัติ

การจบเรื่องแบบย้ำให้เห็นประเด็นสำคัญเพื่อแนะแนวทางปฏิบัติ คือการทิ้งท้ายเรื่องด้วยการกล่าวย้ำประเด็นสำคัญอีกครั้ง หลังจากนำเสนอแล้วในส่วนเนื้อเรื่อง เพื่อแนะแนวทางปฏิบัติ เช่น ในบทไว้อาลัยชูศรี บุนปาน มารดาของผู้เขียน เรื่อง “ความทรงจำของลูก ๆ” มีการสรุปเรื่องว่า

...แม้เป็นผู้หญิงชาวบ้านธรรมดา มีเพียงธรรมะเป็นอาวุธ ถ้าสิ่ง

ธรรมดาสามัญนั้นเป็นความยิ่งใหญ่ที่พิสูจน์ได้ด้วยรูปแบบที่มองเห็นด้วยตาเปล่านี้แล้วก็ขอให้ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทมิตรสหายท่านผู้มีเกียรติที่มาร่วมในงานศพแม่วันนี้ อย่าได้ทอดทิ้งธรรมะอันเกิดมาเพื่อการให้เพียงอย่างเดียวนั้นเป็นอันขาด

การให้เป็นธรรมะที่ยิ่งใหญ่ที่ครอบคลุมโลกทั้งหมดให้เป็นสุข
(อย่างน้อยก็ขอให้ให้อภัย ถ้างานศพแม่วันนี้ขาดตกบกพร่อง)

และธรรมะที่ยิ่งใหญ่ในข้อของการเกิดมาครองชีวิตแล้วเต็มไปด้วยการให้ นั้นเป็นความต้องการของแม่ทุกคนในโลก (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2526 : 68)

ข้อสรุปข้างต้นผู้เขียนทิ้งท้ายด้วยการย้ำให้เห็นประเด็นสำคัญ คือการให้ โดยนำเนื้อความหลักที่ปรากฏในส่วนของเนื้อเรื่อง ที่แสดงให้เห็นคุณธรรมดังกล่าว ซึ่งชูศรี บุนปาน มารดาของผู้เขียน ได้ยึดถือและปฏิบัติมาตลอดชีวิต เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้อ่านที่จะนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้ ในบทไว้อาลัยสุขุม บุนปาน เรื่อง “ไอ้เฮีย” มีการสรุปท้ายเรื่องลักษณะนี้ด้วยว่า

...ในนามของลูกเมียญาติพี่น้องของไอ้เฮีย ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้มีเกียรติที่สละเวลาในงานพระราชทานเพลิงศพครั้งนี้ทุกท่าน สิ่งใดที่ขาดตกบกพร่อง ต้องโทษคนที่มีชีวิตอยู่ อย่าไปโทษคนตายเป็นอันขาด และเมื่ออ่านหนังสือที่ระลึกเล่มนี้จบลงก็อยากให้ทุกคนคิดได้ว่าชีวิตนั้นสั้นนิดเดียว คิดถึงแผ่นดินถิ่นที่เกิด ถิ่นที่อยู่ให้มาก ๆ

จะอยู่ หรือตาย จะได้สบายตลอดกาล (ขรรค์ชัย บุนปาน, 2526 : 101)

ข้อสรุปข้างต้นจบด้วยการย้ำให้เห็นประเด็นสำคัญ ซึ่งปรากฏแล้วในส่วนของเนื้อเรื่อง แต่น่ามากว่าอีกครั้งในบทสรุป คือการตระหนักถึงบุญคุณของแผ่นดิน หรือบ้านเกิดเมืองนอน ดังที่สุขุม บุนปาน ได้กระทำ คือตอบแทนแผ่นดินด้วยการรับราชการทหาร รับใช้ชาติ และได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตจนถึงวินาทีสุดท้ายของชีวิต

การสรุปเรื่องลักษณะนี้ นอกจากทำให้ผู้อ่านเข้าใจประเด็นสำคัญของเรื่องอย่างกระจ่างแล้ว ยังได้แนวทางปฏิบัติในการดำรงชีวิตอีกด้วย

ขรรค์ชัย บุนปาน สรุปเรื่อง โดยเน้นแสดงแนวคิด ทั้งการตั้งคำถามให้ขบคิด การใช้คำคมที่เป็นคติหรือข้อคิด และการย้ำให้เห็นประเด็นสำคัญเพื่อแนะแนวทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ยังทั้งทำด้วยการใช้คำหรือข้อความที่ขัดแย้งกับชื่อเรื่อง เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านทบทวนเรื่องราวที่นำมาเล่า และคล้อยตามความคิดในการค้นหาความหมายอันแท้จริง ที่ผู้เขียนต้องการสื่อสาร

การศึกษาวิเคราะห์ข้างต้นเห็นได้ว่า บทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน สามารถสื่อสารสู่ผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้รูปแบบการนำเสนออันเป็นลักษณะเฉพาะของผู้เขียนที่น่าสนใจ ทั้งในส่วนของชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป กล่าวคือ ชื่อเรื่องมีความน่าสนใจด้วยการใช้ชื่อบุคคลสำคัญในเรื่อง คือผู้วายชนม์ โดยมีคำประกอบหน้าชื่อแสดงความอาลัยอาวรณ์และคำเรียกขานแสดงความเคารพนับถือ ชื่อเรื่องใช้คำแสดงความรู้สึกและข้อความที่ชี้ประเด็นความคิดหลักของเรื่อง โดยกระตุ้นให้ผู้อ่านคล้อยตามอารมณ์ของผู้เขียน ส่วนความนำมุ่งใจให้ติดตามอ่านในลักษณะของโคลงกระทู้ การให้ความ การอ้างอิงเรื่องราวของผู้เขียนเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่อง และการอ้างอิงเอกสารหรือข้อมูล ช่วยให้เรื่องที่ผู้เขียนนำมาเล่ามีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ในส่วนของเนื้อเรื่องผู้เขียนโน้มน้าวด้วยการลำดับเนื้อหาตามเวลา เหตุการณ์ และตามความสำคัญของเรื่อง ขยายความประเด็นหลักด้วยการยกตัวอย่างสถานการณ์ และการแยกย่อยองค์ประกอบสำคัญของประเด็น เนื้อเรื่องใช้การอ้างอิงเอกสารหรือข้อมูลสนับสนุน ตลอดจนใช้การอ้างอิงเหตุการณ์ ซึ่งปรากฏเป็นข่าว ทั้งเหตุการณ์ที่ประสบกับผู้วายชนม์โดยตรงและเหตุการณ์สอดคล้องกัน สำหรับการเขียนสรุป กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิด โดยใช้คำหรือข้อความ ที่ขัดแย้งกับชื่อเรื่อง การตั้งคำถามช่วยให้ขบคิด การใช้คำคมที่เป็นคติหรือข้อคิด ตลอดจนการย้ำให้เห็นประเด็นสำคัญเพื่อแนะแนวทางปฏิบัติ